Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم:تصوف او عرفان

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنيټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له ليکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله وکفی واالصلوة والسلام علی عباده الذین اصطفی امابعدمحترمومسلمانانوورونړولکه څرنګه چی تاسی وینۍ چی پراسلام اومسلمانانوباندی له هره طرفه دانکاراواعتراض لاری په موجوده دورکښی راخلاصی سویدی په همدې ابتلا کښی علم طریقت اوتصوف کو م چی داسلام اوداسلامی علومومغزدی اوهمدارنګه اولیاءالله هم راشکیل سویدی کوم چی الله ته دورتیرواومقربوبندګانوله جملې څخه څلرمه برخه ده چی نبیان صدیقان شهداءاوصالحین دی کوم چی الله پاک ددوئ په باره کښی فرمایلی دی ،فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین، څکه چی له یوې خواتصوف ،طریقت اواولیاءالله تش په نامه پیران اومریدان کوم چی په باطن کښی ټګان اودطریقت اوداولیاؤدښمنان دی بدنامه وی لکه چی دهمدغسی ټګانوپه باره کښی مادابیت ویلی دی،

اذکاردلطائفوکه ظاهره بل ته ښه يې،په ګیډه کښی سری خفی اخفی وهی په بډه،اوله بلی خوادڅلورومذهبودښمنان وهابیان وغیره پرطریقت اوپرولیانودخدای پاک کوم چی مولانا رومی ددوئ په شان کښی فرمایې،

اولیا راهست قدرت ازاله، تیرجسته بازګرداندزراه،

قسم قسم طعنونه وایې اوله بیحیایې څخه ډکی خبری دتصوف اودولیانوپه شان کښی کوی موږیوځل په خوادبینواپه ویب سائټ کښی دتصوف اوعرفان لړۍ پیل کړی وه خوله بده مرغه څه عوارض ووچی دالړۍ پاته سوه اوبیامحترم خالد هادی حیدری صاحب دمتدینومسلمانانوپه خواهش موږته داخبره عرض کړه چی دالړۍ بیرته پیل کړونودادۍ ستاسی مسلمانانوورونړودنفع په خاطرمودالړۍ پیل کړه چی ان شاءالله په دې سلسله کښی به داسی موادووینۍ چی نه به سترګولیدلی اونه به غوږواوریدلی اونه به چاپه خوب کښی لیدلی وی خواول دتصوف داهدافوپه اړه معلومات درکوم څکه چی دیوشی دحسن اودقبح دپیژندلویوه لاردهغه شی دهدف پیژندل دی،محترمومسلمانانوپه اجمالی ډول چی درته ووایم نودتصوف اوعرفان اودطریقت هدف دانسان تخلیه اوتحلیه ده یعنی دانسان وجوداوباطن له بدواخلاقوڅخه لکه حسد،بغض،بخل،ریا،کبر،عجب وغیره څخه پاکول اودارنګه دانسان وجوداوباطن په ښواخلاقوسره لکه اخلاص،تواضع،حسن نیت ،له خالق اومخلوق سره صحیح تعلق ،وغیره ښائسته کول دی اوپه تفصیلی ډول ئې دنومونی په توګه څینی مهم هدفونه درته ذکرکوم.

د تصوف اوعرفان له تفصیلی اهدافو څخه لومړئ هدف:

محترمو ورونړو! د طریقت او د تصوف له تحلیلي او مفصلو اهدافو څخه ړومبنۍ هدف دادئ چي د انسان د زړه اصلاح وکړي . نو دلته په کارده چي اول په دې ځانونه خبر کړو چي د انسان د زړه اصلاح د شریعت له نظره په څونه اندازه کښي مهم او ضروري کار دئ . د دې لپاره چي د تصوف او طریقت د شان عظمت او فیض او برکت ښه راته واضح سي ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو داسلام پیغمبر په یوه مبارک حدیث کښي چي امام بخاري ئې د صحیح بخاري په کتاب الایمان کښي ، او امام مسلم ئې په باب� أخذالحلال وترک الشبهات � کښي روایت کړیدئ) فر مایلي دي : اَلَا اِن في الجسدِ مُضغَةَ اِذَا صلحتْ صَلَحَ الجسد کُله و اِذا فسدت فسدَالجسد کله اَلَا و هي القلبُ . یعني خبردار اوسی په دې چي بې شکه په بدن کښي د انسان یوه ټوټه غوښه ده کله چي دا غوښه سمه سي نو ټول بدن سمیږي ، او که دا غوښه فاسده او خرابه سوه نو ټول بدن فاسد او خراب ګرځي خبردار ! دا ټوټه غوښه د انسان له زړه څخه عبارت ده . په دې مبارک حدیث کښي د اسلام پیغمبر د زړه په باب و انسانانو ته عموما ، او و مسلمانانو ته خصوصا دوه قسمه تعلیم ورکړئ دئ : اول دا تعلیم چي د انسان زړه هم سمیږي او هم خرابیږي . دوهم دا تعلیم چي د انسان نور ټول بدن او دارنګه د بدن ټول أعضاء په سموالي او په خرابوالي کي د انسان دزړه تابع دي ، که زړه سم وو نو ټول بدن به ئې سم وي ، او که زړه خراب وو نو ټول بدن به ئې خراب وي .

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې ذکر راغلئ دئ داسلام پیغمبر فرمایلي دي : بې شکه دغه زړونه د انسانانو په دې ډول زنګ نیسي لکه څنګه چي أوسپینه � حدید� زنګ نیسي ، په اصحاب کرامو کښي یوه سړي له ده مبارک څخه پوښتنه وکړه چي ای دخدائ رسوله ! دغه زړونه چي زنګن سي یعني د ګناهونو او رذیلو اخلاقو په وجه نو بیا به په کوم شي سره دغه زنګن زړونه بیرته صفا کیږی ؟ د اسلام پیغمبر په جواب کښي ورته وفرمایل : چي د مرګ په ډیره یادونه سره ، او په تلاوت دقران کریم سره.

دارنګه په یوه بل مبارک حدیث کښي چي په مشکوة شریف کښي ئې روایت سوئ دئ ، حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي : خبردار ! هرشي لره یو صفاکونکئ سته او د انسانانو د زړو صفاکوونکئ د الله �جل جلاله � ذکر دئ . همدا سبب دئ چي د طریقت په سلسلو کښي د� نقشبندیې � طریقي استاذان په اول نوبت کښي و مرید ته د قلبي ذکر وظیفه ورکوي ، مولانا �جلال الدین رومي رحمه الله � په مثنوي شریف کښي په دې ارتباط داسي فرمایلي دي :

آئینه کز زنګ و آلایش جدا است پر شعاعِ نورِ خورشیدِ خدا است

یعني دکوم انسان چي د زړه هنداره له زنګو څخه د بدو اخلاقو او اعمالو جلا او پاکه وي نو هغه به د الله �جل جلاله� له تجلیاتو او أنوارو څخه ډکه وي .

ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف او عرفان په تیره برخه کي موږ وتاسي ته دطریقت ړومبنۍ هدف چي عبارت دی له اصلاح څخه دزړه بیان کړ ، اوس د طریقت د دوهم هدف او غرض په بیان شروع کوو ۰

د طریقت دوهم هدف دادئ چي له انسان څخه په اعمالو کي دنیت خرابي لیري سي او انسان په ټولو اعمالو کي دښه نیت خاوند وگرځي په دي ډول چي انسان هر شرعي عبادت او عمل کوي نوپه هغه نیت سره يې وکړي کوم چي همدغه عبادت او عمل دهغه تقاضا کوي قدرمنوورونولکه څنگه چي بزرگانودطریقت اوشریعت ذکرکړی دی چي طریقت دشریعت خادم دی په حاق دواقع اونفس الامرکښی همدغسی خبره ده ځکه هرحکم چي شریعت صادرکړی وی نوتصوف اوطریقت په دي باره کښی زیاراېستلی اوباسی يې چي مسلمان دهغه حکم وداسی عملی کولوته چمتوکړی چي په اعلی درجه عملی کول وی،چي ددي یوه بیلگه په ړومبۍ برخه کښی دتصوف اوعرفان تیره سوه اودوهمه بیلگه يې داده په دي برخه کښی وتاسی ته ترتحقیق لاندی ده په خلاصه ډول بایدووایم چي شریعت پردي خبره باندی په اخیره درجه کښی تاکیداوټینگارکړیدی چي مسلمان چي هرشرعی عمل کوی نوضروربه په هغه کښی د ده نیت صحیح وی اوبا الفرض که یومسلمان یوشرعی عمل په فاسدنیت سره وکړی نوعمل يې باطل دی اوودته به ددغه فسادجزا هم ورکړه کیږی مطلب دشریعت له نظره په اعمالو کښي د نیت ښه والئ په اول قدم کښي ضروري گڼل سویدئ ، او د عمل او عبادت ثواب او صحت الله جل جلاله پر نیت باندي موقوف گرځولئ دئ ،لکه چي داسلام پيغمبر په یوه متفق علیه حدیث کښي فرمایلي دي (انماالاعمال بالنیات وانمالکل امرء مانوی) یعني بې شکه خاص دا خبره ده چي عملونه تر نیتو پوري تړلي دي ، او هرسړي لره به هغه شئ پلاس ورځي کوم چي ده يې نیت کړئ وي ۰ دغه مبارک حدیث په دي سبب د اسلام پيغمبر وخلگو ته وفرمایه چي یو نفر چي د«مهاجر ام قیس په نامه یاد سوئ دئ په مکه شریفه کښي ویوې ښځي ته چي په ام قیس سره مشهوره وه راغئ او ورته يې وویل چي له ما سره نکاح وکړه ! هغې ورته وویل : چي زه له مکي څخه ومدینې ته په هجرت روانه یم نو که ته هم هجرت راسره کوې نو بیا زه هم نکاح در سره کوم ، نوبیا دغه سړئ هم و مدینې ته په هجرت راغئ خو په دې نیت چي دغه ښځه لاس ته راولي ، نو کله چي د اسلام پيغمبر له دغه حاله څه خبر نو يې دغه مبارک حدیث وفرمایو ، په دي مبارک حدیث کښي دا مضمون هم راغلئ دئ چي نو دچاکه هجرت وخدائ او ورسول ته وو نو دخدائ او د رسول په نزد هم دده هجرت و خدائ او رسول ته بلل کیږي او هجرت يې مقبول دئ ، او د چا چي هجرت و دنیا ته وو چي حاصله يې کړي ، او یا يې و ښځي ته وو چي په نکا ح ئې کړي ، یعني په هجرت کښي يې نیت د دنیا یا د ښځي کړیوو نو دخدائ په نزد دده دغه هجرت وهغه شي ته بلل کیږي کوم چي ده يې نیت کړئ وي او په الهي در بار کښي کوم ارزښت او مقبولیت نه لري ۰

محترمو ورونو ! ځموږ د امام اعظم رحمه الله د مذهب مطابق کوم اعمال چي اعمال مقصوده بلل کیږي دهغو صحت او په هغو عملو سره ثواب گټل دواړه پر صحیح نیت باندی موقوف دي ۰ اعمال مقصوده لکه لمونځ ، روژه ، زکات ، حج ۰ او کوم عملونه چي له مقصوده عملو څخه نه وي لکه اودس ، نو دهغوئ صحت پر نیت باندي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موقوف نه دئ ، او ثواب حاصلول د هغو عملو په ذریعه پر نیت باندی موقوف دئ٠او په یوه عمل کي چي د ډیرو شیانو نیت سرئ وکړي نو د هر نیت په بدل کي ثواب ورکیږي ، د مثال په ډول یو سړئ ومسجد ته ځي نو په دغه تگ کښي د جماعت د لمانځه نیت وکړي او دارنگه د مسلمانانو ورونو دملاقات نیت وکړي ، اود مسلمانانو کلیوالو د جوړ او ناجوړ د پو ښتني نیت وکړي ، او دارنگه نور ښه نیتونه وکوي نو د دغو ټولو نیتو اجر او ثواب الله تعالی ورکوي ، او که یواځي د جماعت د لمانځه نیت وکوي نو بیا یواځي د جماعت د لمانځه د نیت ثواب ور کول کیږي ٠ په هر حال په طریقت کښي د طریقت د استاذانو دوهم هدف دادئ چي مسلمانان له فاسدو ، او خرابو نیتو څخه وژغورل سي او په ټولو طاعتو ، عبادتو ، او عملو کښي د صفا او ښه پاک نیت خاوندان وگرځي ٠ د اسلام پیغمبر فرمایلي دي : نیت المؤمن خیر من عمله یعني د مومن او مسلمان سړي نیت دده تر عمل بهتر دئ ٠ په شریعت کښي دا مسئله هم سته چي که یو بې وسه مفلس سړئ په زړه کښي په ټینگه سره داسي نیت او اراده راوگرځوي چي کاشکي ما یو ارب روپۍ درلودلاۍ او دغه ټولي مي دخدای د رضا لپاره صرف کړي وای او دخدای ج په نزد دئ صادق وي په دغه نیت کښي نو الله پاک وده ته د هغومرو روپو چي دخدای جل جلا له لپاره صرفي کړاۍ سي ثواب ورکوي ٠ محترمو د تصوف اوعرفان او طریقت دوهم هدف دادی چي دحسن نیت په داسي شرافت سره انسان شرافت مند وگرځوي کوم چی شریعت وهغه ته ددونه زیات تاکیدپه نظرسره کتلی دی٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو دتصوف اوطريقت له عمده اومهمواهدافوڅخه دريم هدف دادی چی سالک اومريدودې ته هڅه وی چی په شپږقسمه مرابطومشرف سی اوپه عمل کښی ئې راولی اوکله چی يوانسان دغه شپږقسمه مرابطې عملی کړی نودی دالله په دغه حکم سره ،چی ياايها الذين آمنوا ادخلوافی السلم کافة،مل کونکی وګرځېدئ اوکامل مومن اومسلمان ورڅخه جوړسو دغه شپږ قسمه د مرابطې کومی چی بيان بې په راتلونکو برخوکښی ان شاء الله درته راسی په دې خاطر د طريقت مشائخو �رحمهم الله � وضع کړي دي چي په مريدانو کښي دالله پا ک ويره اوله الله څخه ډارددوئ په زړونووکښی دغريزې قوې په شان راسخ وګرځی اودارنګه ئې دددغومرابطوپه وضع کښی دامقصددی چی په سبب دعملی کولوددغومرابطوپه سالکينوکښی د دې ملکه ، او قوه پيدا سي چي بيا دوی و کولائ سي چي خپل ځانونه او نفسونه له �هوا� يعني له نفسي ناروا خواهشاتو څخه په سهولت او اساني سره وساتي ،ځکه لکه څرنګه چي له الله (جل جلاله) څخه ويره په انسان کښيد دغو شپږ قسمه مرابطوپه وجه قوی کيږی اوپيداکيږی ، دارنګه دغه شپږ قسمه د مرابطې د عملي کيدو په صورت کښي انسان په ترک د هوا ، او په منع کولو د خپل ځان د نفس د ناروا خواهشاتو څخه موصوف ګرځوي ، او دغه دواړه صفتونه يعني خوف له الله څخه او منع دنفس له هوا څخه ــ هغه عظيم بنيادي صفتونه دي چي الله پاک مَدار د دخول د جنت ګرځولي دي ، لکه الله (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {و أما مَن خاف مَقام ربه ونهى النفس عن الهوى ، فإن الجنة هي المأوى } يعني هر څه چي هغه څوک دی چي ويريدلئ وي ــــ يعني په دنيا کښي ــ له دريدو دده په حشرګاه کي لپاره د حساب د � رَب �دده ، او منع کړئ يې وي ده نفس خپل له ناروا خواهش څخه نو بې شکه جنت خاص همداجنت ځائ د ورتللو دده دئ .

محترمو ورونو ! � هوا � په لغت او زبان د عربو کښي و سقوط يعني لويدو ته ويل کيږي ، او په شريعت کښي هوا ــ ميلان ته د نفس ويل کيږي و يوه ناروا او نامناسبه کار ته ، و دغه ميلان د نفس ته ځکه هوا ويله کيږي چي دغه راز دنفس ميلان چي يو څوک عملي کوي نو دغه څوک په دنيا کښي له لوړ مقام څخه و ډير کښته او خسيس مقام ته رالويږي ، او په آخرت کښي به د دوږخ په کندو کښي لويږي . حضرت ابو بکر ورّاق �رحمه الله � فر مايلي دي : چي په د نيا کښي تر هوا خبيث شئ الله (جل جلاله) نه دئ پيدا کړئ . د اسلام پيغمبر په يوه مبارک حديث کښي ــــ چي بيهقي يې روايت کړئ دئ ــــ فرمايلي دي : چي دري خويونه هلاکونکي دي ، يعني که په انسان کښي موجود سي نو انسان په دنيا او آخرت کي برباده وي ، د اسلام پيغمبر اول له دغو درو خويو څخه ادا خوئ ذکرئ دئ چي انسان د نفس د هوا تابعداري کوي . د طريقت علماوو ترک د هوا ، او نفس را منع کول له تر سره کولوڅخه د ناوړو خواهشاتودنفس دري قسمه کړئ دی : اول قسم دادئ چي انسان له هغو عقيدو څخه ځان و ساتي چي په ښکاره ډول له قرآني اياتو څخه ، او له نبوي أحاديثو ، او إجماع څخه مخالف وي ، دا هغه قسم ترک د هوا او خواهش نفساني دئ چي ددې په وجه انسان �سُني � بلل کيږي ، او که په انسان کښي دغه صفت مو جود نه وي نو بيا دغه انسان يا شيعه ، يا وهابي ، يا سلفي ، اويا بل قسم مبتدِع بلل کيږي او سني نه ورته ويل کيږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

. او دوهم قسم ترک د هوا دادئ چي انسان په دې ډول وي چي دغه درې صفته په ده کښي موجود وي اول دا صفت په ده کښي موجود وي چي کله دده په زړه کښي اندېښنه د يوې گناه پيداسي نو في الحاله يې د خدائ تعالی حساب ورپياد سي ، او له دغي گناه څخه منع و کړي . دوهم دا صفت په ده کښي موجود وي چي هر هغه شئ چي دهغه په روا والي کښي و ده ته شک او شبهه پيدا سي نو هغه کار پرېږدي ، چي د نبي عليه السلام په مبارکو حديثو کښي و دغه ته ترک د مشتبهاتو ويل سوئ دئ . دريم داصفت پکښي موجود وي چي له هر هغه مباح او روا کار څخه هم ځان ساتي چي له سرې سره دا اندېښنه پيدا کيږي چي که دغه کار وکړم نو خدائ ناخواسته د دې کار په وجه به په يوه نارواکار اخته سم او اعلی قسم د ترک د هوا دادئ چي له انسان څخه نفساني هوا پر مخ ليري سي ، په دې ډول چي دده او دده د نفس مطلب او مقصد هغه شئ و گرځي کوم چي الله پاک په راضي کيږي ، او الله تعالی يې له ده څخه غواړي ، لپاره د حاصلولو د دغه مقام صوفيه رحمهم الله� د � لا إله الا الله � ذکر په کثرت سره تکراره وي ، ا و دغه مبارکه کلمه په شباروز کښي په زرهاوو واره وايې ، سره له دې چي د ويلو په وخت کښي د کلمې په معنی کښي د � لا مقصود الا الله � ملاحظه په زړو کښي کوي . (مجدد الف ثاني شيخ أحمد سرهندي رحمه الله)فرمايلي دي : إن العبدَ مادام في هوى نفسه فهو عبد نفسه مطيع الشيطان { يعني بې شکه يو بنده چي تر څو پوري د نفس په هوا کښي را گير وي نو دئ بنده د خپل نفس دئ ، او فرمانبرداره د شيطان دئ ، او دغه ډېر لوئ دولت يعني ــــ چي ليري کول د هوی د نفس دي له ځان څخه په کامل ډول ــــ د طريقت له مخي هلته و انسان ته حاصليږي چي انسان په ولايت خالصه او په فنا اکمله او په بقا اکمله سره مشرف وگرځي ،اوکله چي سالک او صوفي په دغه مقام سره مشرف سي ، نو دغه خصلتونه الله پاک دده نصيب کوي : اول رضا په قضا د الله (جل جلاله) ، دوهم دا چي کوم تکليف او مشقت وده ته ورسيږي نو دده په سينه کښي هيڅ تکليف او تنگي نه پيدا کيږي ،اوکه ددغه مصيبت دليري کيدو لپاره دعا کوي نو له دې وجهي يې نه کوي چي له دې مصيبت څخه دئ تکليف محسوسوي ، بلکه له دې وجهي يې کوي چي الله پاک د دعا په کولو او د عافيت په غوښتلو سره و بندگانو ته امر کړئ دئ ، دريم دا چي په دغه مرتبه کښي صوفي په اختيار سره د الله تعالی بنده گرځي لکه څنگه چي دئ بنده دئ دالله پاک په تسخير او په استرار سره ، څلرم داچي په دغه وخت کښي شيطان دده د بې لاري کولو لپاره هيڅ لار نه سي پيدا کولائ ، مگر که په نادر او په شاذ ډول سره يوه لار ورته پيدا کړي ، پنځم ٥ دا چي په دغه وخت ښي صوفي د الله پا ک د دغه قول مصداق گرځي چي : (إن عبادي ليس لک عليهم سلطان و کفی بربک وکيلا] . شپږم دطريقت له مخي په دغه وخت کښي وده ته�رَجُل�يعني سړئ ويل کيږي ، گواکي تر دې له مخه دغه سړئ ماشوم دئ ، لکه چي (شيخ اجل مولانا يعقوب چرخي رحمه الله) فرمايلي دي : چي بې شکه هيڅ يو سړئ د سړو و درجې ته نه رسيږي تر څو چي د نفس له هوی څخه خلاص نه سي .، اوم ٧ داچي په دغه وخت کښي بنده حقيقي مؤمن گرځي ، لکه چي د اسلام پيغمبر په يوه حديث کښي ــــ چي امام بَغوي ئې په شرح السنة کښي روايت کړيدئ ،ا و امام نووي په خپل اربعين کښي ويلي دي چي دا صحيح حديث

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ ـــــ فرمايلي دي : لا يؤمن أحدكم حتى يكونُ هواه تَبَعا لِما جئتُ به � يعني نه سي گرځيدلاﺉ حقيقي مؤمن هيڅ يو له تاسي تر هغه پوري چي سي خواهش د نفس دده تابع دهغه چي راتگ کړيدئ ما ، يعني د خداﺉ له لوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! په دریمه برخه کښې موږدشپږقسمه مرابطوذکرکړی ؤاوس ئې تفصیل درته کوم خوپه دې برخه کښې دمرابطې داول قسم کوم چې مشارطه ورته ویله کیږی تفصیل کوم خوږومبی ودؤوخبروته فهم وکړی، اوله خبرداده چې دطریقت اودتصوف چې کوم هدفونه دي نوپه هغوی کښې ترټولو ډیرمهم هدف دغه شپږ قسمه مرابطې دي

چې تفصیل به یې درته راسي ، او په کار دئ چې(ام الأهداف) یعني د طریقت دټولو مقاصدو او أهدافو مور ورته وویله سي ، هر مسلمان ته ډیر ضروري دئ چې ددغو مرابطو تفصیل په ډیر غور سره مطالعه کړي ، او په یاد یې کړي

.دوهمه خبرداده چې دطریقت علماؤ ددغومرابطو اخذ له دې قوله د الله (جل جلاله) څخه کړئ دئ چې الله پاک فرمایلي دي : {یاأیهاالذین آمنوا إصبروا و صابروا ورابطوا} یعني ای هغه کسانو ! چې ایمان یې ر اوړئ دئ صبر کوی، یعني پر طاعت او عبادت باندي ، او له گناه او ناروا کارو څخه ، او پر سختیو او مصیبتو باندي ، او غلبه کوی په صبرکولو کښې پر مقابل طرف خپل چې له دین څخه دباندي خلگ دي ، یعني پر نورو خلگو باید تاسي همیشه په صبر کولو کښې پر هر قسم سختیو باندي غالبه یاست ، او مُرابطه کوی . ددغه مبارک ایت په اخیر کښې د� رابطو� لفظ له (مرابطة) څخه جوړ دئ د طریقت علماؤ له دغي اخیري کلمې څخه دغه شپږقسمه مرابطې رایستلی دی امام غزالی د ورابطوا دجملې تفسیرپه دې ډول کړیدی، فرابطواانفسهم اولاً بالمشارطة ثم بالمراقبة ثم بالمحاسبة ثم بالمعاقبة ثم بالمجاهدة ثم بالمعاتبة،فکانت لهم في المرابطة ست مقامات انتهی، محترمووروڼودغه شپږقسمه مرابطې په دې ترتیب دی ، اول مشارطه ، دوهم مراقبه ، دریم محاسبه ، ۴ معاقبه ، پنځم مجاهده ، او شپږم معاتبه ، چې تفصیل او بیان یې په دې ډول دئ : اول دمشارَطې تفصیل :

محترمو ورونو ! مَشَارَطَه ودې ته ویله کیږي چې هر وخت چې مسلمان سهار راکښیني او د سهار له لمانځه څخه فارغ سي نو ده ته په کار دئ چې یو ساعت یعني یو لږ وخت خپل زړه له نورو فکرو څخه فارغ کړي ، او وخپل نفس ته دا ډول ووایي : چې اې ځما نفسه دآخرت لپاره دلته په دنیا کښې ځما سرمایه فقط اوفقط دغه ځما عمر دئ که لږ وو او که ډیر ، او هر وخت که ځما دغه عمر پاۍ ته ور سیدئ نو ځما دآخرت راس المال او سرمایه ختمه سوه ، او نور بیا زه د آخرت لپاره یو داسي عمل نه سم کولاۍ چې بیا د هغه گټه تر لاسه کړم ،او دا اوس نوې ورځ ده چې الله پاک ځما اجل ځنډه ولئ دئ ، او زه یې د دغي ورځي په سهارکښې ژوندئ راپورته کړم ، که په شپه کښې الله پاک ځما روح قبض کړیواۍ نو بیا به مې دغه ورځ له لاسه وتلې واۍ ، نو اې ځما نفسه ! ، او اې ځما سترگو اوغوږو ! ، او اې ځما د بدن ټولو أعضاوو ! ، اواې ځماعقله او ځما حواسو او د بدن ټولو قواوو ټول خیال کوی چې دغه ورځ درڅخه ضایع نه سي . په خلاصه ډول مسلمان باید هر سهار له لمانځه څخه وروسته له خپل ځان سره دغه سوچ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکر باید پوخ کړي چي دغه ورځ چي ماته بیا خداۍ پاک �عزوجل � مهلت دژوند پکښي راکړ باید عبث يې تیره نه کړم ، او ځما دبدن له هري عضوي څخه چي کوم دخیر او د نیکۍ کار صادریدلاۍ سي هغه کار باید وکړم ، او چي کوم کار د بدۍ ورڅخه صادریدلاۍ سي له هغه څخه باید ځان وساتم ، د مثال په ډول دا فکر له ځانه سره ووهي چي دغه خوله او ژبه چي ماته الله راکړیده ، او ددې صلاحیت هم الله پاک پکښي ایښۍ دۍ چي خیر او نیکي ورڅخه صادره سي لکه دقرآن کریم تلاوت ، د الله جل جلاله ذکر ، ومسلمانانو ته د سمي لاري ښوونه ، اوداسي نور . اودا صلاحیت يې هم پکښي ایښۍ دۍ چي بد ورڅخه صادر سي لکه غیبت ، درواغ ، بُهتان ، دنمیمت او شیطانت خبري ، د دروغو شاهدي ، و خلګو ته بد رد ویل اوداسي نور ، نوزه باید خپله دغه خوله او ژبه په دغه ټوله ورځ کښي ــــ چي ځما د دې شیرین عُمر یوه برخه ده ، او دا معلومه هم نه ده چي دا به ځما د عمر اخیري ورځ وي او که به مي عمر یو څه لاپاته وي ــــ دخیر په کارو کښي کار کړم ، او له بدو کارو څخه يې وساتم .

په یوه حدیث شریف کښي ــــ چي صا حب دمشکوة او نورو يې روایت کړیدۍ ــــ راغلي دي : چي هر سهار دانسان د بدن ټول اندامونه د انسان وژبي ته د خداۍ روۍ نیسي چي خیال کوه که ته سمه چلیدلي نو موږ ټول سم چلیږو ، اوکه ته چپه و چلیدلې نو موږ دي ټول بې لاري کړلو . محترمو ورونړو! ودغه ته مشارطه ویله کیږي ، او دغه د مشارطې بیان دۍ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو مسلمانانودتصوف اوعرفان په تیره برخه کښې ماتاسی ته دمرابطې داول قسم چې مشارطه ورته ویل کیږی بیان وکړاوس په دې برخه کښې دمرابطې د دوهم قسم چې مراقبه ورته ویل کیږی بیان درته کوم محترمواولیا ء کرام اودطریقت استاذان دمریدانو اودمسلمانانوداصلاح دپاره ودوئ ته له مشارطې څخه وروسته دوهم تعلیم دمراقبې کوي ،مراقبه چې په اسانه طریقه زه وتاسی ته دروښیم نوباید و وایم چې دمشارطې کوم چې دمرابطې اول قسم دی اودمراقبې کوم چې دمرابطې دوهم قسم دی مثال داسی دی لکه یو امیر بادشاه اوحکیم چې یوچاته یوه وظیفه ورسپاري نوورته و وایی چې ګوره دغه وظیفه به پدغه طریقه ترسره کوې اوله دغې طریقې څخه به مخالفت نه کوې دادمشارطې مثال دی کومه چې ودېته ویله کیږي چې مسلمان دسهار له لمانځه څخه وروسته یوڅه وخت تنهاکښینی اوخپل ځان او وخپلی خولې ته اودبدن وټولو اندامونه داو وایی چې ای ځما ځانه ای ځما دبدن اعضاوواچې نن زه سهار بیاژوندی راکښینستم داپرمابانډی دالله پاک لوی فضل وسو چې ځماژوند ئی رادراز کړاود دې موقع ئی راکړه چې داخرت دپاره خواری وکاړم نوباید پدغه ورځ کښې دخیرکارونه وکړم اودبدو کاروڅخه ځان وساتم اودمراقبې مثال دادی چې یوحکیم ویوچاته یو وظیفه ور وسپاری اوهدایت اوتوصیه ورته وکړی وروسته بیا دشالخوا پسی ګوري چې ایا دغه ځما وظیفه دارځما دهدایت مطابق اجرا آ ت کوي اوکې نکوي ځکه که امیر دشالخوا پخپلو وظیفه دارانوپسی ګوري نوکه ئی بالفرض وغله ته وظیفه ورسپارلې وي نودهغه غله څخه شریف اوامین سړئ جوړیږي اوکه دشا لخوا فهم اوفکرنه پسی کوي نوله بزرګو وظیفه دارانوڅخه به اخیرغله جوړسی دارنګه کله چې هرانسان هرسهار وخپل ځان اونفس ته دخیرتوصیه وکړي نوله دې څخه وروسته چې بیا په عمل اوکارشروع وکړي نوباید په خپل ځان اودخپل ځان په ټولواعضاوو اواندامویسی ګوري چې ایا ځما دسهارني نصیحت اودستورمطابق کار روان دی اوکه نه دی ځکه هرانسان چې وخپل نفس ته متوجه نه وي اودخپل نفس مراقب نه وي اود دې خیال اوسوچ نه وي ورسره چې الله جل جلاله ځما هرڅه ویني اوالله پاک وماته اوځما وهرڅه ته حاضراوناظر دی نوبیا د ده نفس طغیان سرکښی اوفسادکوي حاصل دادی چې مراقبه له دووشیانوڅخه عبارت ده اول شئ دادی چې انسان وخپل ځان ته متوجه وي چې کوم یونالایقه کار ورڅخه و نه سی اویا یولایق کارورڅخه پاته نه سی البته دکسلت اودسستی اودغفلت اودبې غوری په وجه اودوهم شئ دادی چې انسان په هرکارکښې ودېته متوجه وي چې الله جل جلاله ماویني که زه ښه کار کوم اوکه بد کار کوم الله جل جلاله وماته حاضر اوناظردی دقران کریم دایاتو اودنبی علیه السلام دحدیثواودارنګه د دین دبزرګانو داقوالو له مخی دمسلمان دپاره مراقبه یوسترضروری عمل دی ،

من ارادالاستقصاء فعلیه بالاحیا ء

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو ! دمرابطې دريم قسم �محاسبه بعدالعمل �ده يعني له خپله نفسه سره حساب کول وروسته له عمل اوکارڅخه ،دمحاسبې تحليل اوبيان کښې ددوو(۲) شيانو تفصيل درته کوم اول دمحاسبې د حقيقت اودمعنی تفصيل دوهم دمحاسبې دفضيلت اودشرعي ارزښت تفصيل .

محترمو ورونو! لکه څرنګه چي دمشارطې په بحث کي داخبره ذکر سوه چه هرمسلمان ته پکارده چه بايد دئ هرسهاردورځي په سرکښي بايدداسي وخت ولري چه وخپل نفس ته اوو خپل ځان ته دخير تو صيه وکړي ،دارنګه وهر مسلمان ته داهم پکار ده چه هره ورځ چه تيره شي نو دورځي په اخير کښي بايد داسي وقت ولري چه په هغه وقت دئ له ځانه سره ددې حساب وکړي چه په دغه ورځ کښي چه تيره سول ما کوم کوم نيک کارونه وکړل، او په څه طريقه مي وکړل . ايابه دغه ورځ کي خو به له ما څخه دالله په بندګي کښي کوم تقصير له ما څخه نه وي سوي ،اودارنګه په دې کښي فکر ووهي چه په دې تيره ورځ کښي خو به له ماڅخه کومه ګناه نه وي صادره سوې . بيا که چيري له خپله نفسه سره په دغه محاسبه کښي کوم د يني نقصان په نظر نه ورغئ نوبايدپه زړه کښي خوشحاله شي ،اوکه يې په کوم نقصان او تقصير په عبادت کښي دخدائ علم راغي نوبايد پريشانه سي اوتوبه ګار سي اودهغه نقصان جبيره وکړي ودغه ته محاسبه بعد العمل ويله کيږي.

دامحاسبه داسي مثال لري لکه يو تاجرچه له خپلو شريکانو سره په کال کي او يا په مياشت کښي حساب کوي لپاره ددې چه د تيرکال دتجارت ګټه اوتاوان معلوم کړي . دمحاسبی فضيلت او شرعې اهميت :محترموورونو! له خپل نفسه سره حساب کول له اسلا مي اعمالو څخه يو بل ډيرمهم اوضروري عمل دئ الله پاک فرمايلي دي : (ياايهاالذين امنوااتقوالله ولتنظرنفس ماقدمت لغد) يعني ائ هغو کسانو چي ايمان يې راوړئ دئ وويريږی له الله (جل جلاله) څخه ،او ودي ګوري هرنفس و دې ته چي څه مخکي ليږلي دي ده لپاره د سبا ،يعني هر نفس دي په دې کښي سوچ او فکر کوي چي ايا د قيامت د ورځي لپاره ما کوم څه کړيدي او که مي نه دي کړي ،اوکه مي کړيوي نو ايا داسي څه مي کړي دي چي د هغه څه په سبب الله (جل جلاله) راڅخه راضي سي ،اوجنت مي نصيب سي ،او دآخرت له عذابو څخه خلاص سم . او که مي پرعکس او خلاف ددې نورڅه کړي دي . په دغه مبارک آيت کښي الله پاک په دغه قول کښي چي �ولتنظر نفس ما قدمت لغد�و همدغي� محاسبې بعد العمل � ته اشاره فرمايلې ده ،اوبندګان يې په دې سره امر کړيدي چي دوی هروخت بايد له خپله نفسه سره حساب کونکي وي . حضرت عمر �رضي الله عنه � فرمايلي دي : (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا، وزِنوهاقبل أن تُوزَنوا) يعني حساب کوی ! له نفسو خپلو سره له مخه تر دې چي حساب درسره کرکيږي له تاسي سره ــــيعني دقيامت په ورځ ـــ او تلی نفسونه خپل له مخه تر دې چي تلل کيږی تاسي ـ يعني د قيامت په ورځ ـ . همدارنګه روايت دئ چي حضرت عمر به هره شپه خپلي دواړي پښي په � دُره � وهلې ،او و خپل نفس ته به يې ويل چي : کوم څه دي په نن ورځ کښي د آخرت لپاره وکړل ؟ ؟ . همدارنګه حضرت مَيمُون بن مِهران فرمايلي دي چي : هيڅ يو بنده له متقيانو څخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي شميرل کيدلاې ،ترهغه پوري چي دَئ له خپل نفس سره داسي محاسبه عادت و نه گرځوي چي هغه سخته وي تر محاسبې د يوه شريک له بل شريک سره چي په تجارت کښي ورسره شريک وي .

هم دارنگه روايت دئ چي حضرت أبو طلحه �رضي الله عنه �په حال د لمانځه کښي په يوه مرغه مشغول سو ،يعني يو مرغه يې وليدئ او په هغه کښي يې سوچ بندسو،اوپه دې وجه يې په حضور د زړه کښي خلل راغلئ . نو ده مبارک په بدل کښي ددغه کار يو باغ د الله (جل جلاله) درضا لپاره صدقه کړ* .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرابطې څلرم قسم:

محترمو ورونو ! د مرابطې څلرم قسم �معاقبة النفس � ده ،يعني سرزنښت او عذاب ورکول و نفس خپل ته . تفصيل او توضيح ددغه څلرم قسم په دي ډول ده : چي کله انسان له خپله نفسه سره محاسبه وکړي ،او له نفسه سره د حساب کولو په نتيجه کښي انسان په دې اګاه سي چي ځما له نفس څخه فلانۍ ګناه ،يا فلانئ تقصير په عبادت کښي د الله پاک صادر سويدئ ،نو په دغه وخت کښي و دغه انسان ته په کار ده چي و خپل نفس ته سرزنښت او سزا ورکړي . په دې ډول چي خپل نفس ملامت کړي ،او و دې ته يې متوجه کړي چي له سوي ګناه او تقصير څخه توبه ګار سي ،او ويو داسي نيک کار او نيک عمل ته مخ ورواړوي چي د تير تقصير جِبران په وسي .

د مثال په ډول يو سړي د نفس د شهوت اوخواهش په سبب حرام شئ وخوړئ ،نوپه دې صورت کښي ونفس ته دسرزنښت ورکولو يوه برخه داده چي دغه سړئ �لوږه� پر ځان باندي راولي،اوپه حلاله ډوډۍ هم ځان نه مړوي ،اوروژې و نيسي ،ددې لپاره چي ونفس ته ئي يو قسم سرزنښت ورکړسي،اوپه آينده کښ بيا د حرامي غذا خواهش ځرګند نه کړي . دارنګه په لمانځه کښي له سړي څخه تقصير وسي ،نوددې په سبب بايد دَئ و خپل نفس ته په دې ډول سرزنښت ورکړي چي ډير نفلونه وکړي . اودارنګه يې په تهجد او نورو نفلي عباداتو مکلف کړي .محترمو ودغه ته �معاقبة النفس � ويله کيږي ،چي ښه وضاحت به ئي په ضمن کښي ددې درته راسي چي د الله (جل جلاله)د مخلصو بندګانو د معاقبة النفس يو څو � نمونې � درته ذکر کړم :

له� حضرت منصور بن ابراهيم � څخه روايت دئ چي داالله �عزوجل� دعبادت ګذاره بندګانو څخه يوه سړي له يوې ښځي سره خبري کولې ،نو کرار په کرار د خبرو پائ ودې ته راورسيدئ چي د ښځي پر �ورانه � باندي يې لاس کښيښودئ ، وروسته له دې يو دم پر دغه کار باندي سخت پښيمانه سو ،اوبيا يې خپل دغه لا س وأور ته ونيوئ ،ترهغه پوري يې نيولئ ؤ چي لاس ئي پر مخ و سوځيدئ او ختم سو . همدارنګه روايت دئ چي په بني اسرائلو کښي يو نفر ؤ چي ډيره زمانه يې په يوه عبادت ګاه کښي د الله (جل جلاله) عبادت وکړ ،يوه ورځ له عبادت ګاه څخه راووتئ ،نوناځاپه يې پر يوه ښځه باندي سترګي ولګيدلي ،اوفي الحاله له دې ښځي سره د ميني په آفت مبتلا سو ،اوبده اراده ئي په زړه کښي را وګرځيده ،اوددغي ښځي په نيت يې له عبادت ګاه څخه خپلي دواړي پښي رادباندي کړې .الله عزوجل �دده د تير عبادت په سبب پر ده باندي رحمت وکړ ،او دده په زړه کښي يې ويره پيدا کړه ،نوبيرته پښيمانه سو .بيا کله چي يې اراده وکړه چي خپلي پښي بيرته وعبادت ګاه ته داخلي کړي ،نو في الحاله يې دا فيصله وکړله چي ځما دغه پښي د الله پاک په نافرماني کښي له عبادت ګاه څخه خارجي سويوي ،نوځما دي په خداۍ تعالى قسم وي چي ځما تر مرګه پوري زه دا خپلي پښي وعبادت ګاه ته داخلي نه کړم .بيا ئي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه خپلي پښي دباندي پړيښودي ،ترهغه پوري چي بارانو، واورو ، بادو اولمر دغه دواړي پښي ورڅخه پرې کړلې ،اوده پر دې باندي د الله �جل جلاله � شکر ادا کړ

په یوه بل روایت کښي راځي چي حضرت تمیم داري �رضي الله عنه� یوه شپه بیده سو او د تهجد دلمانځه لپاره نه سو رابیدار ،نوددې په بدل کښي یې وخپل نفس ته دا سرزنښت ورکړ چي یو کامل کال ئې د شپې خوب نه دئ کړئ ،او ټوله شپه به په عبادت کښي مشغول ؤ . محترموورونو ! ودغه ته �معاقبة النفس� ویله کیږي .دغه کوم قولونه چي موږ یې ذکر وکړ د إحیاء العلوم په څلرم جلد کښي مطالعه کړی.. !!!

د مرابطې پنځم � ۵ � قسم:

محترمو ورونو ! دمرابطې پنځم قسم � مجاهده � ده . مجاهده ودې ته ویله کیږي چي انسان پخپل ځان کښي د عبادت اود طاعت په کارو کښي کسلت او سستي محسوسه کړي ،او بې شوقي او بې ذوقي ورته پیداسي ،نودغه انسان وخپل نفس او ځان ته ادب ورکړي . په دې ډول چي له دې سره سره چي عبادت او طاعت ،باندي ثقیل او درونډ وي ،خپل نفس په جبر سره و سختو او گرانو عبادتو ته متوجه کړي ،ترڅو چي اساسي عبادتونه لکه فرض ،واجب ،سنت او مستحب . اوارنگه له گناوو څخه اجتناب دده ونفس ته ډیر اسانه کارونه معلوم سي ،اوکسلت او سستي د الله (جل جلاله)په بندگۍ کښي ورڅخه لیري سي .لکه چي د الله تعالی صالحو او نیکو بندگانو به دغه ډول کول ،چي یو څو نموني یې د مراقبې په بحث کښي موږ درته ذکرلې ، اوځیني نموني یې دلته درته ذکر کوم:

له حضرت عمر بن الخطاب �رضي الله عنه �څخه یوه ورځ دماځیگر د لمانځه جماعت تیر سو ،نوددې په بدل کښي ده مبارک خپله ځمکه ــ چي دوه سوه درهمه یې قیمت ووــ دالله جل جلاله � د رضا لپاره صدقه کړې . همدارنگه دده مبارک له ځوئ عبدالله څخه چي به کله یو لمونځ د جماعت � فَوت �سو نو هغه شپه به ئې ټوله رونه کړله ،اونفلونه بې کول . یوه شپه له ده مبارک څخه د ماښام لمونځ دوندي قدر ناوخته سو چي دوه ستوري په اسمان کښي ښکاره سول ،نو ددغه ځنډ او تأخیر په بدل کښي ده مبارک دوه مري یونه �غلامان � ازاد کړل .

دلته که یو څوک داسي سوال وکړي چي که چیري څما نفس موافقه نه راسره کوله چي زه مجاهده یعني تکلیف کښي د ذکر سوي طریقې مطابق وکړم ،نو بیا به ددې علاج څه وي ؟ جواب ددې دادئ چي پ دې صورت کښي باید دوه کاره وسي : اول داکار چي د هغو خلگو چي د الله �جل جلاله � په عبادت او طاعت کښي ئې عقل حیرانونکي تکلیفوه او زحمتونه کَش کړیدي ، بیانونه او ددوی د زندگۍ حالات په کتابو کښي وکتل سي . دوهم داکار چي د الله (عزوجل) د یوه داسي �بنده �سره صحبت و ملازمت وکړ سي چي هغه د الله پاک د عبادت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارو کښي زيات تکليف کَش او زحمت کَش وي . عبدالواحد بن زيد فرمايلي دي : چي د چين په راهبانو کښي د يوه راهب و عبادت خانې ته راغلم ،او ور ږغ مي کړل چي ائ راهبه ! ده جواب رانه کړ ،بيا مي ورږغ کړل چي اې راهبه !! بياده جواب رانه کړ ، بيا ميورږغ کړل چي ائ راهبه !! ! نو دَئ پر ما باندي راښکاره سو او راته وې ويل چي : ائ سړيه زه خو راهب نه يم . ځکه چي په حقه سره راهب هغه څوک دئ چي له الله تعالی څخه ويريږي ،اوصبر کوي پر هغه مصيبت او تکليف باندي چي دالله پاک له طرفه وده ته ور ورسيږي ، او راضي وي په قضا دالله(جل شانه) او حمد او ثنا د الله (جل جلاله)وايي پر خاصو او لازمي نعمتو د الله پاک ،اوشکراداکوي خداځ لره پر عامو او شاملو نعمتو د الله پاک ،او تواضع او عاجزي کوي و عظمت او لويي ته د الله پاک ،او ذليل ګرځوي خپل ځان و عزت ته دالله پاک ،اوغاړه ئې ايښې وي و قدرت ته د الله پاک ،او فکر کوي په حساب اوپه عذاب کي دالله پاک ، نوپه دي سبب يې ټوله ورځ روژه وي اوټوله شپه و خداځ پاک ته په عبادت کښي ولاړ وي . دغه واقعي راهب دئ ! او هر څه چي زه يم نو زه يو خروړئ سپئ يم په دغه عبادت خانه کښي مي خپل ځان له خلګو څخه رابند کړئ دئ ،ددې لپاره چي خلګ راڅخه ونه داړل سي . عبدالواحد وايي چي : بيا ما له دغه راهب څخه پوښتنه وکړله چي دا اوس خلګ چي له خداځ (جل جلاله) څخه يې په عمومي ډول تعلق شکيدلئ دئ ،نوله خداځ تعالی څخه د خلګو د تعلق ،دقطع کيدو او شکيدلو بنيادي سبب کو شئ دئ ؟؟ نو ده راته وويل چي : ائ ځما وروره ! خلګ له خداځ څخه بل هيڅ شئ نه پرې کوي ماسيوا له محبت څخه د دنيا ،او عاقل او هوښيار سړئ هغه دئ چي دنيا او د دنيا محبت يې له خپل زړه څخه ليري کړ ،اوله ګناوو څخه توبه ګار سو ،او پر هغه کارو باندي ئې مخ را وګرځاوئ چي د هغو کارو په سبب دَئ و خپل رَب ته ور نژدې کيږي . وحضرت داود طايي �رحمه الله � ته يو چا وويل چي : کاشکي دي دا خپله ږيره مبارکه ږمونځ کړې وائ ؟ ده مبارک ورته وفرمايل چي : ږيره ږمونځول خو دفارغ او خلاص سړي کار دئ ،زه دالله پاک له شغل څخه دوندي فراغت نه لرم چي ږيره ږمونځ کړم . لکه عبدالرحمن بابا چي فرمايلي دي :

رحمان هومره له خپل ياره اوزګار نه دئ چي غوږ ونيسي ناصح غوندي اوزګار ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼو ! معاتبة النفس ودې ته ويل کيږي چي انسان هميشه و خپل ځان ته وَعظ او نصيحت کوي ،اوخپل تقصيرات او بې لارې ورته په ګوته کوي ،او له يوه طرفه دالله پاک نعمتونه او احسانونه په ياد وروليِ ،او له بله طرفه د مرګ ،قبر او دآخرت و سختو او مشکلو حالاتو ته ـــ کوم چي د هر انسان ومخ ته راتلونکي دي ـــ متوجه کوي . ځکه نصيحت او د عبرت خبري کې و ځان ته څوک وکړي او که و بل ته (په دې شرط چي په اخلاص او صداقت سره وي) حتما فائده او نفع رسوي . لکه الل (جل جلاله) چي فرمايلي دي : {وَذَكِّر فان الذكرى تَنفَعُ المؤمنين } يعني او پند ورکوه اېٔ رسوله ! و خلګو ته ،ځکه بې شکه پند او نصيحت نفع او ګټه رسوي و مؤمنانو ته . انسان ته په کار ده چي اول و خپل ځان ته نصيحت وکړي او بيا ونورو ته . وحضرت عيسى عليه السلام) ته الله تعالى وحي وکړله چي اېٔ د مريمي ځويه و خپل ځان ته نصيحت وکړه ! بيا که ستا نفس دغه نصيحت قبول کړ نو بيا ونورو ته نصيحت کوه ،اوکه دې چيرې داسې ونه کړل نوبيا له ما څخه حيا وکړه په دې کار چي ونورو ته نصيحت کوې .
لکه حافظ شيرازي (رحمه الله) چي فرمايلي دي :

واعظان که اين جلوه در محراب و منبر مي کنند چون به خلوت آيند ايشان کار ديگر ميکنند

محترمومسلمانووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې اودارنګه په راتلونکي برخه کښې دمشت نمونهٔ خرواړه ډول

د اولياء کرامو ، د طريقت دواقعي مشائخو ، د الله (جل جلاله) دمختلفو نومودتجلياتواو د ظهور په وجه د بيلابيلو مرتبواومقاماتوبيان درته کوم البته په ډيرلنډ ډول کښي به انشاء الله ودغه بيان ته بيرته دتفصيل اودتکميل دپاره راوګرځم:

محترمو وروڼو د تصوف او عرفان په مباحثو کښې دغه بحث ډير نايابه ، دقيق ،اوبې انتهاپه زړه پوري بحث دئ . محترمو ! د الله (جل جلاله) هر نوم د اولياءکرامو په زړو،اوبواطنو کښې ځانته ځانته تجلِي او ظهورلري . ديوه ولي پر زړه باندې د الله تعالى د يوه نوم ظهور او تجلى غالبه سوې وي ،او د بل ولي پر زړه باندې بيا د بل نوم د الله پاک تجلى اوظهور غالب سوې وي و هکذا . نو په دې وجه داولياء کرامو مرتبې سره جلا جلا وي ،اوپه دغه لحاظ يې نومونه هم سره مختلف وي ،چي تفصيل يې په دې ډول دئ :

د اولياوو په ډله کښي يو قسم داسي اولياء دي چي و هر يوه د دوی ته �عبدالله � ويل کيږي . عبدالله وهغه ولي ته ويل کيږي چي دده زړه د الله(جل جلاله) د اسم ذات ـــ چي لفظ دالله دئ ـــ په تجلى او ظهور سره مشرف سوئ وي . اومشرف کيدل په تجلى او په ظهور ددغه مبارک نامه سره مستلزم دئ ،مشرف کيدلو لره د ولي په تجلى سره د ټولو نومونو د خدائ پاک . ځکه د الله پاک د ټولو نومونو معنى او مفهوم د� الله � د کلمې په مدلول او معنى کښې داخل دئ .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داولیاوو په جمله کښي دغه قسم وَلي د مقام او شان په اعتبار تر ټولو ډیر پورته اولوړ دئ ،اودغه نوم په حقیقت کښي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) نصیب ؤ ،همداوجه ده چي الله پاک په قرآن کریم کښي په دې آیت کښي چي : و أنه لمّا قامَ عبدُالله) دَئ مبارک د عبدالله په نامه یاد کړئ دئ ،او همدارنگه دده په توسط دده په امت کښي چي کوم څوک د قطب و مقام ته رسیدلئ وي هغه هم د حقیقت په لحاظ د عبدالله په نامه سره یادیدلائ سي ،او له قطب څخه پرته �سیوی� پر بل ولي او صالح انسان باندي د طریقت له مخي ددغه نوم اطلاق مجاز بلل کیږي.

اودارنگه دوهم قسم په اولیاوو کښي داسي اولیاء دي چي و هر یوه ته له دوی څخه� عبدالرحمن � ویل کیږي . دا هغه اولیاء کرام دي چي هر یو د دوی د الله پاک د رحمن د نامه مَظهَر وي ،یعني د رحمن دمبارک نامه ظهور په دوی کښي غلبه کړیوي . د طریقت له مخي دغه قسم اولیاء هر یو رحمة اللعالمین بلل کیږي ،لکه څرنگه چي د رحمن په معنی کښي شمول او عاموالئ موجوددئ . ځکه چي د رحمن معنی داده : هغه ذات چي مهربانه دئ په دنیا کښي پر هر چا . نوپه دې وجه په کوم ولي کښي چي د الله پاک د دغه نوم د تجلي غلبه راغلې وي ، نودهغه وجود هم د هر چا لپاره رحمت گڼل کیږي ، نو ځکه دَاقسم اولیاءکرام رحمة اللعالمین بولي .

او دارنگه د اولیاوو په منځ کښي یو قسم داسي ولیان دي چي هر یو د دوئ د �عبدالرحیم � په نامه یادیږي . دغه قسم هغه اولیاء دي چي هر یو د دوئ د الله (جل جلاله) د رحیم د نومه مَظهَر گرځیدلئ وي ، لکه څرنگه چي د الله پاک دغه مبارک نوم د معنی په اعتبار خاص دئ تر مؤمنانو ،اود الله پاک تر صالحو بندگانو پوري . ځکه د رحیم معنی داده : هغه ذات چي رحم کونکئ دئ په آخرت کښي خاص پر مؤمنانو باندي . دارنگه په دغه قسم اولیاوو کښي هم دغه خاصیت موجود دئ چي هغه بندگان د خدائ پاک چي پرهیزگاره او صالحان وي ، او الله تعالی ورڅخه راضي وي ،نوپر هغوی باندي دوی رحمت او مهرباني کوي . او هغه انسانان چي الله پاک د دوی د ناوړو � بدو� عملو په وجه پر دوی باندي په غضب کښي وي ،نو پر هغو باندي دوی هم په غضب کښي وي او بَد یې ایسه وي.

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښي سي ،مقدس او پاک گرځولي دي) نو په دې وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پنځم قسم هغه اولياءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولياوو ته عبدالسلامان ،او هر يوه ته يې عبدالسلام ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو يو خصوصيت دادئ چي الله پاک له غمو ،پريشانيو او آفاتو څخه سالم کړيدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولياء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهريوه ته يې عبدالملک ويل کيږي . دا هغه اولياءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلې غلبه کړې وي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښي ،او په غير کښي په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او ديني کارو کښي پر خلګو باندي ډير شديد او سخت وي.

اوم (٧) قسم هغه اولياء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر يوه ته ددغه قسم اولياوو عبدالمؤمن ويل کيږي . ددغه قسم اولياوو خصوصيت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره يې په خلګو کي شهرت پيدا کړئ وي .يعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصيبتو څخه په امن کړيوي ،او هم خلګ دوی دډيري غټي امانتدارئ په صفت پيژني .

اتم (٨) قسم په اولياوو کښي هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهيمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر يوه ته ددغو وليانو عبدالمهيمن ويل کيږي . ددغه قسم وَلِي يو خصوصيت دادئ چي دَئ هميشه په دې مشاهده کښي وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقيب ،شهيد او حاضر دئ .اوبل خصوصيت يې دادئ چي دَئ دخپل ځان او د غير مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چي و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چي فرمايلي يې دي (وَاتِ کُل ذِي حَق حَقه) يعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چي زما يو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل حق ورکوه همداسي نورو ته سبق ورکوه

نهم (٩) قسم په اولياوو کي هغه اولياء دي چي پر دوئ باندي د الله (جل جلاله) د �العزيز� د نومه غلبه سويوي . ددغه وليانو وهر يوه ته عبدالعزيز ويل کيږي . د دغه قسم ولي خصوصيت دادئ چي د عزت او غلبې صفت په دوی کښي ډير ښکاره وي، په دې ډول چي هر څوک چي دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چي دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصيب ګرځوي.

لسم (١٠) قسم په اولياوو کښي هغه اولياء دي چي د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندي راغلې وي . ددغه قسم وليانو وهر يوه ته عبدالجبار ويل کيږي .ددغه قسم اولياوو يو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت دادئ چي د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چي الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چي الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دي وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښي هغه اولیاء دي چي پر ده باندي د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښي ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چي دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښي فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چي د الله (عزمجده) کبریا ،چي د دوی پر ظاهر او باطن باندي یې غلبه کړې ده ، نو په دي وجه دوی پرتَه �سیوی� له الله پاکه و هیچا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه چا چي و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چي د هغه په مخ کي دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو' دطريقت اوتصوف له اهدافوڅخه يوبل ستر هدف دادئ چی دطريقت کامل اومکمل استاذان غواړی چه له هغو انسانانوڅخه چه بې تقواوي بې تقواېي لري کړي ،اودبي تقوايي پرځائ دبې تقوا انسانانو په زړو کښي دتقواملکه پيداشي ،اوتقواداسلام په مقدس دين کښي هغه صفت دئ چه له هرانسان څخه يې په ډيرټنګار سره دخدائ اودرسول لله له لورى څخه طلب کيږي٠ اوداالله جل جلاله په نزدېه انسانانوکښي ډيرشرافت مند اوډير عزتمندهغه څوک دئ چه ډير متقي اوپرهيز ګاره وي لکه چه الله جل جلاله د (سورهٔ حجرات) په ديارلسم ايت کښي فرمايلي دي : ان اکرم کم عند الله اتقا کم > يعني بې شکه ډير عزتمند ستاسي په نزد داالله (جل جلاله) ډير پرهيزګاره ستاسي دئ ٠ محترمو ورونو ! تقوى په شريعت کي پر < ٧ > قسمه ده ، اول تقوى يعني پرهيز کول له کفر ، شرک ، اونفاق څخه ٠ دوهم تقوى او پرهيز کول دي د بدعت له کارو څخه ، دريم تقوى او پرهيز کول له کبيرو اوغټو ګناهونو څخه ، څلورم تقوى او پرهيز کول له صغيرو او کوچنيو ګناهونو څخه ، پنځم تقوى او پرهيز کول له هغو مباح او روا شيانو څخه چي که انسان په هغو شيانو کښي توغل < انهماک> او ډير مصروفيت وکړي نو د دې انديښنه پيدا کيږي چي په ګناه به اخته سي ، شپږم تقوى او پرهيز کول له مشتبه او پوشيده کارو څخه يعني له هغو کارو څخه چي د هغو کارو په باره کښي د انسان په زړه کښي دا تردد او شک پيداسي چي ايا دابه روا وي او که به نارواوي لکه چي حضرت عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمايلي دي : (لا يبلغ العبد حقيقة التقوى حتى يدع ما حاک في الصدر >رواه البخاري في کتاب الايمان) يعني هيڅ يو بنده و حقيقت ته دتقوى نه سي رسيدلاۍ تر هغه پوري چي هر هغه کار پريږدي چي دهغه په باره کښي دده په سينه کښي تردد موجود وي ،يعني دا انديښنه يې په زړه کښي وي چي دا کار خو به ناروا نه وي ، دارنګه دسنن تر مذي او سنن ابن ماجه په کتاب القيامة او کتاب الزهد کښي ددې مبارک حديث روايت سويدئ چي : لا يبلغ العبد ان يکون مِن المتقين حتى يَدَعَ مالا باس به حذرًا لِما به البَاسُ) يعني هيڅ کله نه سي رسيدلاۍ هيڅ يو بنده و دې مقام ته چي له متقيانو څخه وشميرل سي تر هغه پوري چي پريږدي هر هغه کار چي د هغه په کولو کي کوم شرعي تاوان نه وي مګر خو د دې خطره وي چي که دغه کار وکړي نو بيا به په يوه داسي کار مبتلا سي چي هغه په شرع کښي نالايقه کار وي ٠ اوم (٧) قسم تقوى او پرهيزګاري کول دادي چي انسان له الله څخه غير نور هر څه پريږدي په دې معنى چي هر کار چي که وي که د دنيا اوداخرت کار وي صرف داالله جل جلاله درضا په خاطر يې کوي او بل يې هيڅ مقصد په نظر کښي نه وي نيولئ محترمو ورونو ! د خدائ تعالى وليان حقيقي پيران ، او طريقت ، تصوف او عرفان د داسي مقدسو اهدافو لپاره کار کوي ، نو تاسي فکر وکړئ چي له دغي لاري څخه دمنکرو خلګو به څه درجه وي ٠ کامل پير ، او مرشد وخپل مريد ته ګوري چي په تاکښي کوم قسمونه د تقوى موجود دي او کوم نسته ، هر قسم دتقوى چي په ده کښي وجود نه لري نو مرشد يې کوښښ کوي چه په خپله توجه ، باطني فيض ، او په روحاني تعليم سره په همدغه مريد کښي هغه قسم د تقوى موجود کړي ٠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اولیاوو څلرم (۴) قسم:

محترمو ! د الله (جل جلاله) د مختلفو نومونو د غلبې د ظهور په وجه څلرم قسم هغه اولیاء دي چي د الله پاک د � قدوس � د نامه تجلی اوظهور دده پر زړه باندي غلبه کړې وي .ودغه قسم اولیاوو ته � عبدالقدوسان � ،او وهر یوه ته یې عبدالقدوس ویل کیږي . ددغو قسم اولیاء کرامو خصوصیت دادئ چي الله (جل جلاله) د دوی زړونه له إحتجاب څخه (یعني له دې څخه چي له خدائ تعالی څخه په حجاب او په پرده کښې سي ،مقدس او پاک ګرځولي دي) نو په دي وجه د دوی زړونه له الله (عزمجده) څخه سیوی بل شئ نه ځایه وي . او همدغه قسم اولیاء ددغه مبارک حدیث قُدسِي مصداق دي چي داسلام پیغمبر ویلي دي ــ چي الله (جل شانه)فرمایلي دي : (لا یسَعُنِي أرضِي وَ لا سمائي ،ویَسَعُنِي قلبُ عَبدِي المؤمن) یعني نه سي ځایولائ ما ځمکه ځما او نه اسمان ځما،او ځایولائ سي ما ،زړه دبنده ځما چي مؤمن وي.

او پنځم قسم هغه اولیاءکرام دي چي د دوی پر زړو اندي د الله پاک د � السلام � دنومه ظهور او تجلی غالبه سوې وي . ودغه قسم اولیاوو ته عبدالسلامان ،او هر یوه ته یې عبدالسلام ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چي الله پاک له غمو ،پریشانیو او آفاتو څخه سالم کړیدي .

شپږم (٦) قسم هغه اولیاء کرام دي چي ودوئ ته عبدالملکان ،اوهریوه ته یې عبدالملک ویل کیږي . دا هغه اولیاءکرام دي چي ددوی پر زړو باندي د الله پاک د �الملک � د نومه ظهور او تجلي غلبه کړې وي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي الله پاک دوی د خپلو ځانو ،او د نورو خلګو مالکان ګرځولي وي ، په دې ډول چي دوی په خپلو ځانو کښې ،او په غیر کښې په هغه ډول تصرف کوي چي د الله (جل جلاله) اراده وي ،او الله تعالی په هغه امر کړئ وي . اودغه قسم ولي تر نورو ټولو خلګو په شرعي او دیني کارو کښې پر خلګو باندي ډیر شدید او سخت وي.

اوم (۷) قسم هغه اولیاء دي چي د دوی پر زړو باندي د الله پاک د�المؤمن � د نومه تجلی او ظهور غالب سوئ وي ،چي وهر یوه ته ددغه قسم اولیاوو عبدالمؤمن ویل کیږي . ددغه قسم اولیاوو خصوصیت دادئ چي په امن او امانتداري سره په اعلی درجه موصوف وي ،اوپه همدغه صفتو سره یې په خلګو کي شهرت پیدا کړئ وي .یعني هم الله پاک دوی له عذابو او له مصیبتو څخه په امن کړیوي ،او هم خلګ دوی دډیري غتي امانتدارئ په صفت پیژني .

اتم (۸) قسم په اولیاوو کښي هغه خلګ دي چي پر دوئ باندي دالله (جل جلاله) د �المهیمن� د نامه تجلی اوظهور غالبه سوئ وي . و هر یوه ته ددغو ولیانو عبدالمهیمن ویل کیږي . ددغه قسم وَلِي یو خصوصیت دادئ چي دَئ همیشه په دې مشاهده کښې وي چي الله (جل شانه) پر هر شي باندي رقیب ،شهید او حاضر دئ .اوبل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خصوصیت یې دادئ چې دَئ دخپل ځان او د غیر مراقبه،اوڅارنه کوي ،په دې ډول چې و هر خاوند د حق ته خپل حق ورکوي ،او د الله پاک په دغه مبارک فرمان عمل کوي چې فرمایلي یې دي (وَاتِ كُل ذِي حَق حَقه) یعني او ورکوه و هر خاوند دحق ته حق دده . لکه چې زما یو شعر دئ:

وهر حقدار ته خپل خپل حق ورکوه همداسې نورو ته سبق ورکوه

نهم (۹) قسم په اولیاوو کې هغه اولیاء دي چې پر دوئ باندې د الله (جل جلاله) د �العزیز� د نومه غلبه سویوې . ددغه ولیانو وهر یوه ته عبدالعزیز ویل کیږي . د دغه قسم ولي خصوصیت دادئ چې د عزت او غلبې صفت په دوی کښې ډیر ښکاره وي، په دې ډول چې هر څوک چې دده مقابل طرف وګرځي ،اوهره حادثه چې دَئ ورسره مخامخ سي نو الله پاک غلبه دده نصیب ګرځوي.

لسم (۱۰) قسم په اولیاوو کښې هغه اولیاء دي چې د الله (جل جلاله) د �الجبار� دمبارک نومه د تجلي او د ظهور غلبه پرده باندې راغلې وي . ددغه قسم ولیانو وهر یوه ته عبدالجبار ویل کیږي .ددغه قسم اولیاوو یو خصوصیت دادئ چې د دوی په برکت سره الله تعالی د هر شي د کسر او نقصان جِبران کوي . ځکه چې الله پاک د خپل دغه مقدس نوم چې الجبار دئ د تجلي په سبب دده د حال جِبرَان کړئ دئ ،او دَئ یې جابرالحال ګرځولئ دئ . نوپه دې وجه دَئ د نورو د حال دجبران سبب ګرځي.

یولسم (۱۱) قسم په اولیاوو کښې هغه اولیاء دي چې پر ده باندې د الله تعالی د �المتکبر � د نوم ظهور او تجلي غلبه کړې وي . د اولیاوو په منځ کښې ودغه قسم اولیاوو ته ، وهریوه ته له دوی عبدالمتکبر ویل کیږي . ددغه ډول اولیاوو یوه خاصه داده چې دوی خپل ځانونه د الله (جل جلاله) په تکبر، کبریا او په لویي کښې فنا کړیدي ، اوپه اعلی درجه تذلل او عاجزي یې و الله تعالی ته کړې ده . او بل خصوصیت یې دادئ چې د الله (عزمجده) کبریا ،چې د دوی پر ظاهر او باطن باندې یې غلبه کړې ده ، نو په دې وجه دوی پرَته �سیوی� له الله پاکه و هیڅا ته د عاجزی سر نه ټیتوي ،ماسیوی له هغه ځا چې و دوی ته دالله پاک له طرفه داحکم وي چې د هغه په مخ کې دوی باید عاجزي غوره � اختیار� کړي .

محترموو رونړوپه دې برخه کښې ددې بیان درته کوم چې

د کومو شرطو له مخې یو شخص پیر او مرشد جوړیدلای سي ؟

محترمو ! یو څوک چې په طریقت کښې شیخ کامل ، مکمل ګرځي ،نوپه ده کښې به خامخا دغه شرطونه موجود وي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول : د ديني علم خاوند به وي ، او په قرآن کريم ،او د نبي عليه السلام په احاديثو به عالم وي . ځکه چي غرض له دې څخه چي څوک له ده سره بيعت کوي ،اومُريد يې گرځي دادئ چي دَئ به و هغه ته (امر بالمعروف او نهي عن المنکر) کوي ،يعني په فرضو ،واجبو، سنتو ، مستحبو ،اود خير په کارو به دَئ و خپل مُريد ته امر کوي ، او له ناوړو کارو څخه به يې را منع کوي .اودارنگه به دَئ و مُريد ته ددې لارښوونه کوي چي په څه ډول مُريد کولاێ سي چي باطني سکون ،او له رذيلو اخلاقو څخه تصفيه او په ښو اخلاقو سره خپل باطن شائسته کول حاصل کړي ،نو څوک چي علم نه لري نو هغه کله د دې قدرت لري چي هدايت دې ويو چاته وکړي .ځکه چي و خداێ ته او د الله تعالی و دين ته رابلل په حکمت او په موعظه حسنه سره کيږي ، لکه الله پاک چي فرمايلي دي : أُدعوا الی سبيلِ ربک بالحکمة والموعظة الحسنة) يعني اې رسوله ! راوبوله خلگ و لارې ته د رب ستا چي دين د اسلام دئ په حکمت سره او په نيک نصيحت سره .اوپه حکمت او موعظه حسنه سره د خلگو رابلل بې علمه نه سي کيداێ . اومشائخو د طريقت ټولو په يوه خوله دا ويلي دي چي شيخ د طريقت به په دې ډول وي چي دده خبرې به له خلگو سره يا له قرآن څخه وي ، اويابه له حديثو څخه وي ، اويا به دمشائخو له حکايتو او واقعاتو څخه وي.

دوهم به داشرط په ده کښي موجود وي چي عدالت اوتقوی به لري ،په دې ډول چي له کبيرو گناوو څخه به ځان ساتونکئ وي ، او پر صغيرو گناوو به مُصِر او دوام کونکئ نه وي.

دريم به دا شرط په ده کښي موجود وي چي دَئ به زُهد لري ، يعني له دنيا څخه به مخ اړونکئ وي ،اود آخرت په کارو کښي به رغبت لري ، اوپر طاعتو او مأثورو ذکرو باندي به حرص ناک وي ، او له الله جل جلاله سره به د ده زړه په دوامداره توگه په تعلق کښي وي.

څلرم به داشرط په ده کښي موجود وي چي و خلگو ته به امربالمعروف او نهي له منکره کوي . په ديني امورو کښي به چشم پوشي ، او إغماض نه کوي.

پنځم به دا شرط به پکښي موجود وي چي د طريقت د مشائخو به يې مُريدي کړې وي ، او له هغو څخه به يې اجازه تر لاسه کړې وي . ځکه د الله جل جلاله عادت پر دې باندي جاري سوئ دئ چي يو سړئ تر هغه پورې کاميابه ، مفلِح ، او کامل نه سي گرځېدلاێ چي له مفلحينو او د کمال له والاوو سره يې صحبت نه وي کړئ.

شپږم به داشرط پکښي موجود وي چي زړه به يې هميشه بيداره وي ،زړه به يې نه بيده کيږي ، په دې وجه چي دَئ حقيقي وارث د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) بلل کيږي . او دده مبارک به زړه نه ويده کيدئ ، او سترگي مبارکي به يې بيدې کيدلې ، لکه چي ده مبارک فرمايلي دي :

عَينَانِي تَنامان َ لا يَنامُ قَلبِي) يعني دواړې سترگي ځما ويدې کيږي ،او زړه مي نه بيديږي .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وم (۷) به داشرط پکښي موجود وي چي د خپلو مُریدانو و مال ته ، او د دوی و حمد ،ثنا او صفت ته به هيڅ طمعه نه کوي (قطب الإرشاد ص ۵۲۷) .

پوسه ! چي په نادر ډول داسي کیدلای سي چي یو سړئ بې له دې چي تعلم او زده کړه دعلم په دغه متعارف ډول وکړي ، په خفي ډول الله پاک د علم دین خاوند وګرځوي ،او بیا يې په سبب د سلوک او د عمل په علم شیخ کامل او مُکَمِّل کړي ،نو دغه ډول سړئ د خلګو په نزد کوم چي د ده له حال څخه خبر نه وي � اَمِي � وي ، ځکه چي په ظاهره خو ده هيڅ تعلُم نه وي کړئ . او په دې وجه د خپل وخت د عالمانو د اعتراضاتو هدف هم جوړ سوئ وي ، مګر په باطن کښي عالِم وي ، لکه صاحب د � اِبرِیز � کتاب چې په همدغه شکل وَلي تیر سوئ دئ . اوپه نادر ډول داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ درازه زمانه له تقواداره علماوو سره په صحبت کښي تیر کړي ، او له دې لاري الله جل جلاله ده ته علم ورنصیب کړي او بیا يې د سلوک په سبب په ولایت سره مشرف کړي ، که څه هم ده په معتاد ډول تعلم نه وي کړئ . او کله داسي هم کیدلائ سي چي یو سړئ پرته له دې چي له یوه ژوندي شیخ سره بیعت وکړي د یوه وفات سوي وَلِي په سبب شیخ د طریقت و ګرځي ، چې و دغه راز شیخ ته د اهل طریقت په اصطلاح کښ � أُوَیسِي � ویل کیږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کښې اول ځل د صوفي په نامه څوک یاد سویدئ:

حضرت مولانا عبدالرحمن جامي رحمه الله په خپل کتاب (نفحات الأنس) کښې په دې اړه داسي فرمایلي دي:

چي حضرت شیخ سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چي دلومړي ځل لپاره حضرت ابوهاشم رحمه الله چي دشام اوسیدونکئ وو اوډیر پرهیزګاره او متقي شخصیت وودصوفي په نامه سره یاد سو . حضرت سفیان ثوري رحمه الله فرمایلي دي چي زه په دې نه پوهیدم چي صوفي وچاته ویل کیږي تر څو چي مي ابوهاشم صوفي ولیدئ . حضرت سفیان ثوري رحمه الله چي په خپل وخت کښي مجتهد مطلق وو ، او دامام اعظم ابوحنیفه رحمه الله له زماني څخه برخورداره وو په(۲٦۱) هجري قمري سنه کښي په بصره کي وفات سویدئ . دطریقت او تصوف اساسي هدفونه اومقاصد:

محترمو ورونو ! اوس دطریقت او تصوف په اساسي بحثو پیل کوو چي په دې بحثو کښي به تاسي دطریقت اوتصوف له ټولو اړخو څخه انشاءالله په پوره توګه خبر سۍ ،که څه هم د طریقت او تصوف بحثونه ډیر غامض او باریک دي خو موږ به ئې انشاءالله په داسي ساده الفاظو سره تشریح کوو چي هر څوک به په ډیره اساني سره په پو هیږي په دې بحثو کښي به و تاسي ته د طریقت او تصوف بنیادي مقصدونه ، او د شیخ او مرشدکیدولپاره ضروري شرطونه ، اودارنګه له مرید سره لازم صفتونه ،همداډول داولیاوو دشان عظمت ، او لوئ والئ ، او دخدای (ج)له ولیانو سره دتعلق او محبت ګټي ، او له دوی سره د دښمنئ او عداوت نقصانونه ، همدارنګه په طریقت کښي د اولیاؤ قسمونه ، او د طریقت مختلفي سلسلې ، او د دوی مختلفي تګ لاري په تفصیل سره بیان سي.

اول دطریقت او تصوف اساسي یا بنیادي اهدافو ته متوجه سۍ ! په اجمالي ډول باید ووایم چي د طریقت او د تصوف مقصد دادئ چي هغه انسانان چي له الله جل شانه څخه دردیلو اخلاقو په ذریعه اودارنګه د ناسمو اعمالو په وایسطه پرې سوي ، جلاسوي ،او لیري سوي وي ، اوهغه انساني سلیم ،او صحي فطرت کوم چي پر هغه فطرت باندي الله پاک هر انسان پیدا کړیدئ له لاسه ور کړئ وي دغه انسانان بیرته له الله �جل جلا له� سره وصل کړي او بیرته یې د هغه فطرت خاوندان کړي چي د اسلام پیغامبر حضرت محمد �صلی الله علیه وسلم � یې په دغه مبارک حدیث کي ذکر کړیدئ چي : (کل مولود یولد علی فطرة الاءسلام فابواه یهودانه او ینصرانه او یمجسانه) او دا کار دطریقت او تصوف استاذان په دې ډول کوي چي دغه قسم انسانان په خپله توجه او محنت او تعلیم سره ، اوپه خپل فیض او برکت سره په تذکیه ، او په تحلیه ، او دالله �جل جلاله� په عشق سره مشرف وګرځوي

بسم الله الرحمن الرحیم ، نحمده ونصلی علی رسوله الکریم

محترمووروڼوپه طریقت کښی اودطریقت داستاذانوپه نظرکښی د حضرت حق سبحانه و تعالی د ذات او صفاتو د مبارکو اسماوو ذکر او یادونه یو غیرمعارض أصل دئ . لکه څرنګه چي د شریعت اسلامي او د قرآني ایاتو او نبوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

أحاديثو له مخي د الله جل جلاله ذكر و الله جل جلاله ته د قربت او د نزديكت او دارنگه د انسان د ظاهري او باطني پاكوالي او د قلبي تصفيې لپاره ډير أهم كار او عمل بلل سوئ دئ ، لكه الله جل جلاله چي فرمايلي دي : فاذكرواني أذكركم واشكروالي ولاتكفرون .

د الله جل جلاله د ذكر په اړه به ان شآءالله تفصيلي معلوماتونه د طريقت او شريعت له نظره په راتلونكو برخو كښي درته راسي ، دابرخه فقط و فقط د دغه عظيم الشانه مَبحَث د عنوان او د سرليک په ډول وليكله سوه .

قدرمنو وروڼو

ذكر په عربي ژبه كښي د يادوني معنی وركوي چي څوک يو شئ يا يوحالت يادوي ، لكه مسافر چي دكورنۍ څخه ليري د پرديسي په حالت كښي خپل كور او خپلوان يادوي .

د ذكر بله معنی د هيري ضد مفهوم افاده كوي مثلا : دوه جمع دوه څلوركيږي يا اور تود او سوځونكئ دئ يا داسي نور مسايل چي ذهن يې أكثرًا نه هيروي ، دژبي بيان يا د قلم د ليكني د اثره افادې ته هم ذكر ويل كيږي ، په ذهن كښي ديوې موضوع يا شي حاضرول د هغه شي يا موضوع ذكر بلل كيږي ، ذكر د زدكړې معنی هم وركوي او د ځينو نورو مفاهيمو د افادې لپاره هم استعماليږي ، نصيحت او پند ته هم ذكر ويل سوئ دئ .

په قرآن عظيم كښي يو شمير اياتونه د ذكر په باره كښي نازل سويدي ، او د مسلمانانو د نجات او فلاح لپاره يې د خدائ (جل جلاله) د مباركو أسماؤ د ذكر هدايت كړئ دئ ، مثلا:

�د خپل خدائ نوم سهار او ماښام يادوه . �

حضرت أبوسعيد (رضي الله عنه) وايي چي د حضرت رسول أكرم (صلی الله عليه وسلم) څخه پوښتنه وسوه چي د قيامت په ورځ د خدائ (ج) په نزد كوم بنده افضل او لوړ دئ ؟

ده مبارک (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل چي : د خدائ ذكركونكي (نر او ښځي) .

بيا پوښتنه وسوه چي يارسول الله اياد ذكرالهي كونكئ د خدائ په لار كښي د جهاد كونكي څخه هم أفضل دئ ؟

پيغمبر (ص) ورته وفرمايل : كه هغه جهادكونكئ خپله توره پر كافرانو او مشركانو وچلوي تر دي چي د هغه توره ماته سي او هغه خپله په وينو رنگ سي (يعني شهيد سي) بيا هم د خدائ ذكر كونكئ په مرتبه كښي د هغه څخه بهتر دئ .

)د مشكوة حواله پر صحيح ترمذي . (

په بخاري شريف كښي له حضرت أبوهريرة څخه روايت دئ چي رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي الله تعالی فرمايي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه د خپل بنده سره یم تر څو پوري چي هغه مایادوي او د هغه دواړي شونډي زما په ذکر سره حرکت کوي .

د حضرت عبدالله بن عمر (رض) څخه روایت سوئ دئ چي رسول الله (ص) فرمایلي دي : الاولکل شيء صقالة وصقالة القلوب ذکرالله ،یعنی

دهر شي صفایي سته او د زړه صفایي د خدایٔ (جل جلاله) ذکر دئ ، او د خدایٔ (ج) د عذاب څخه د خلاصون لپاره تر ذکر الهي هیڅ شئ بهتر نسته . اصحابو عرض وکړ ایا د خدایٔ (ج) په لاره کښي تر جهاد هم أفضل دئ ؟ ده مبارک (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل : که څه هم د جهاد کونکي توره په جنگ کي ماته سي . (مشکوة شریف).

محترمواسلامی ورونړوله مخه ترتحلیل دمباحثو دذکرپه دي برخه کښی داهل السنت والجماعت دڅلوامامانوموقف درته ذکرکوم کوم چی دتصوف اوطریقت په باره کښی یې درلودئ چی بیان یې په دې شرحه دی

اول

امام اعظم ابوحنیفه نعمان رحمه الله،څمورډغه مبارک اوعالیقدره امام په تصوف کښی صاحب دطریقت ؤپه هدایة النافع کښی مذکوردی چی امام اعظم په طریقت کښی دامام جعفرصادق شاگرداومریدؤپه درمختارکي اوپه حاشیه دابن عابدین کښی پردرمختاربانددی راغلی دی چی ابوعلی دقاق ویلی دی چی مادطریقت اخذله ابی قاسم نصرآباذی څخه کړیدی اوابوقاسم ویلی دی چی مادطریقت اخِستہ له شبلی څخه کړی دی اوهغه له سری سقطی څخه اوهغه بیاله معروف کرخی څخه اوهغه بیاله داوودطائی څخه اخذدطریقت کړیدی اوهغه بیا علم اوطریقت دواړه له امام اعظم ابوحنیفه څخه حاصل کړیدی

دوهم

امام مالک بن انس رضي الله عنه هم صاحب دشریعت اودطریقت ددواړو وو علامه عدوي په خپله حاشیه کښي کومه چي پرشرحه دامام زرقاني پرته ده پرمتن دعزیه کوم چي په فقه مالکي کښي جوړسویدی ددریم جز په صفحه۱۹۵ کښي ویلی دي چي امام مالک رحمه الله تعالی فرمایلي دي (من تفقه ولم یتصوف فقدتفسق ومن تصوف ولم یتفقه فقدتزندق ومن جمع بینهمافقدتحقق)یعنی هرڅوک چی دفقهي علم حاصل کړی اوعلم تصوف اوطریقت حاصل نکړی اودطریقت پرلاربانددی ولاړنسی نوپه تحقیق سره به دغه سړئ فاسق وگرزی اوهرڅوک چی بیاطریقت اوعلم تصوف حاصل کړی اودعلم فقهي تحصیل ونکړی نوپه تحقیق سره به دغه څوک زندیق وگرزی اوهرڅوک چی دغه دواړه علمونه سره جمع کړی نوپه تحقیق سره دغه سړئ وحق ته ورسیدئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم امام شافعی رحمه الله فرمایلی دی چی ستاسی له دنیا څخه دری شیان وماته محبوب دی،اول ترک دتکلف دوهم له خلګوسره ښه معاشرت دریم پیروی اواقتداء په لاره پسی داهل تصوف،انظرکشف الخفاءللامام العجلونی ،ص،۳۴۱،جزء،،۱

څلرم امام احمدرحمه الله فرمایلی دی چی زه ترصوفیه ؤبهترین قومونه نه پیژنم یوچاورته وویل چی دوی سماع اوتواجدکوی ده په جواب کښی و رته وویل چی پریږده دوی چی یوساعت له خپل رب سره خوشحالی وکړی،غذاءالالباب شرح منظومة الآداب،جزء،۱ص،۱۲۰المحمدالسفارینی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمووروڼودتصوف اوعرفان په دې برخه کښې وتاسی ته په تصوفی اصطلاحاتوکښی دذکردډولوبیان کوم کوم چی په دې شرحه دی:

۱ (تقلیدی ذکر (۲) تحقیقی ذکر (۳) (جلی) څرګند ذکر (۴)(خفی) پټ ذکر

تقلیدی ذکر:

تقلیدی ذکر هغه ډول ذکرته ویل کیږي ، چی ذاکر محض دتقلید له رویه ذکرکوی ، یعنی ژبه یې په ذکر اخته وی ، مګر دزړه حضوریې لا نه وی موجود سوی ، پداسی حالت کی چی یوازی ژبه په ذکر مصروفه وي ، اوزړه ورڅخه خبرنه وی . شیخ اومرشد کوښښ کوي چی په مرید کښی باطنی حضور ، دزړه بیداری ، اوذهنی تمرکز زیات کړی . شیخ پدې پوهیږی چی د سالک په لومړنی دوره کښی دذکر قلبی توجه اوحضور نسبتا لږ وی ، اودهغو مرحلو څخه چی نوی صوفی اوسالک تیریږی ، دزړه دحضور پیداکیده ضرور امردی .ځکه چی په صوفیانه اصطلاحاتو کښی که ذکر په خوله ویل کیږی اوزړه ورڅخه غافله وی ، نتیجه یې داسی ده ، لکه : څوک چی تخم په شوره زاره مځکه کښی وکری . چی حاصل یې طبعا مطلوب نه وی .

تحقیقی ذکر :

دطریقت دسیر اوسلوک له مخې ذکر هغه وخت تحقق پیداکوی ، چی دکامل شیخ له لو ری ومریدته تعلیم اواجازه ورکړه سی ، اودهغه په روح اوزړه کښی ځای ونیسی څوپه دې توګه دذکراغیزه زیاته سی . ذکر په طریقت کښی دمریددلومړنی مرحلې بیا تراخیرنی پړاو پوری ، چی دفنا اوبقا مقامونه دي ، ملګری وي ، ځکه چی ذکر سره دزړه له حضوره مرید مرحله په مرحله دیوه مقام څخه وبل روحانی مقام ته لوړه وی .

جلی ذکر :

جلی اوڅرګند ذکر هغه ډول ذکر ته ویل کیږی چی ، ذاکر نسبتا په لوړ اواز سره ذکر کوی په ځنوتصوفی سلسلوکښی دلوړ اواز یعنی (جلی) ذکر اصل منل سویدۍ ، دحضرت شیخ عبدالقادرجیلانی (رح) سلسله چی په قادر یه مشهوره ده وجلی ذکرته ترجیح ورکوی .

خفی (کرار) ذکر :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خفی یاکرار ذکر وهغه ډول ذکرته ویل کیږی چی ذاکر په کښته اواز سره ذکر کوی . دحضرت شاه نقشبند (رح) طریقه چی په نقشبندیه ، سلسله سره مشهوره ده ، دخفی ذکر حالت یې منلی دی .

حتی که مرید دعادی خلګوسره په مجلس کښی ناست هم وی دخفی ذکر کولو څخه غافل نه وی . ذکرکه خفی وی یاجلی دمرید دزړه حضورلازم دی . دذکرنوعیت ، او وخت دپیر اومرشد له لوری ټاکل کیږی دذکر په نوعه کښی کله داسی حالت هم راځی ، چی مرید دخپل هر نفس چی با سی یا یې بیرته ننباسی ، د دالله جل جلاله داسماؤ څخه په هغه ډول چی دپیر له لوری وظیفه ورکړه سوی وی ، ذکر کوی ، دسا ایستواوبیرته ننیستوپه هردم کښی (ذکر) دلاسه نه ورکوی ، ځکه چی دمرید دپاره دطریقت له رویه په ذکر کښی یوګړی ځنډهم تاوان لری .

محترمو مسلمانانو له مخه تر دي چي د تصوف او عرفان دشرعی حیثیت په بیان شروع درته کوم ستاسي توجه یوي ضروري خبري ته را ګرځوم ، هغه دا چي دهغو شیانو له جملې څخه چي نن صبا په مسلمانانو کښې په عامه توګه منځ ته راغلي دي او د دې وړ دي چي ډېر افسوس باید سرے پرې وکړي یو لوے شئ دادئ چي له تصوف او عرفان څخه مسلمانان یا غافل دي ، او یا یې مخالف دي ، هغه خلق چي د تصوف اوعرفان عقیده لري له تصوف څخه په غفلت کښې پراتهٔ دي ۰ د مثال په ډول په هیڅ مدرسه ،او مکتب کښې د تصوف د علم یو کتاب هم محصلینو ته نه تدریس کیږي او نه تعلیم ، د اکثرو علماؤ چي پلټنه وشي نو صورتحال یې دا وي چې د تصوف د علم یو کتاب یې په ټول عمر کښې په کتب خانه کښې لا نه وي لیدلئ ، او ځیني خلق لکه وهابیان بیاپه دې ډول دي چي د اسلام د مقدس دین دغه عظیمه شعبه چي تصوف او عرفان دے بیخي کفر او شرک ګڼي ، او صوفیان او اولیاء کرام العیاذ بالله مشرکان او کافران بولي ۰ دبېلګي په توګه په یو کتاب کښې چې د ((فکر صوفي)) په نامه دئ او یو وهابي ملا چي عبدالرحمن نومیږي د تصوف د علم او د اولیاء کرامو په رد کښې جوړ کړئ دئ او نن صبا د انټرنیټ له لاري هم شائع شوے دے داسي راغلي دي : چي (العیاذ بالله) تر ټولو هغو فتنو چي مسلمانان په مبتلا شوي دي لویه فتنه د تصوف ده چي ټول قسمونه د کفر ئې په بغل کښې نیولي دي ۰ نو په دې سبب موږ غواړو چي مسلمانانوته د تصوف او عرفان په اړه درجه په درجه مفصل معلومات ورکړو.

د تصوف شرعي حېثیت

محترمو مسلمانانو د تصوف او عرفان دبیان د سلسلې په دې برخه کښې تاسو محترمو ته د تصوف شرعي حېثیت ، او د صوفي دکلمې تحقیق وړاندې کوم ۰ محترمو په اسلام کښې د تصوف شرعي حېثیت په دې ډول دے چي تصوف د دین یو داسي مهمه شعبه ده لکه څنګه چي (فقه) د دین مهمه شعبه ګڼله کیږي ۰د (درمختار) او د فقهې د نورو معتمدو کتابو په حواله لکه څنګه چي د فقهې د علم زدکړه فرض کفائي ده دا رنګه د تصوف د علم زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم په مسلمانانو باندې فرض كفائي ده ۰ د اسلام په ابتدائي دورو كښې حتی د امام ابوحنيفه رحمه الله په زمانه كښې ((علم فقه)) د دين د ټولو شعبو نوم ؤ په دې ډول چې علم عقايد ، او علم د ټولو ظاهري شرعي اعمالو لكه نمونځ ، روژه ، حج ۰ او د تصوف علم ټول په ((علم فقه)) كښې داخل وو همدا سبب دے چې امام ابوحنيفه رحمه الله خپل هغه كتاب چې په عقايدو كښې يې تصنيف كړے دے په فقه اكبر سره مسمی كړيدئ اودې ته دفقهې قديمي اصطلاح ويله كيږي ، په وروسته زمانه كښې علماوو د ډېر اهتمام له وجهې ((علم عقايد)) ځانته علم وګرځاوو او په ((علم كلام)) سره يې مسمی كړ ، ا و ((علم اخلاق)) يې ځانته علم وګرځاوو او په ((علم تصوف)) سره يې مسمی كړ ، او د ظاهري اعمالو علم يې ځانته علم كړ او په ((علم فقه)) سره يې مسمی كړ او دې ته جديده اصطلاح ويله كيږي ۰ دجديدې اصطلاح له مخې د دين علم درې قسمه علم دے علم كلام ، او علم تصوف ، او علم فقه چې په قديمه اصطلاح كښې دغو درې واړو ته فقه ويله كيده ۰ په قران كريم كښې او دا رنګه په نبوي (ص) مباركو احاديثو كښې چې امر په تفقه في الدين راغلې دے مراد ورځخه د همدغې قديمي اصطلاح مطابق زده كول د دغو درې واړو علومو دي ۰ د فقهې او د تصوف تر منځ داسي شديد تړون موجود دے چې عمل كول په فقهې باندې بې له تصوفه ، او عمل كول په تصوف بې له فقهې ممكن نه دے ۰ په قران كريم او په سنت نبوي كښې چې مسلمانان د فقهې په زدكړه امر شوے دے په هغه عمل كول بې له تصوفه ممكن نه دے ۰

محترمو ! تصوف مختلف نومونه لري لكه علم قلب ، علم اخلاق ، احسان ، سلوك او طريقت ۰ په قران كريم او په سنت نبوي (ص) كښې تصوف په اكثرو ځايو كښې د احسان په لفظ سره ياد شوے دے ، او زموږ په زمانه كښې دغه علم د تصوف په نامه سره مشهور دے ۰ محترمو! لكه څنګه چې ډېر افعال او كارونه د انسان له ظاهري اعضاو او اندامونو څخه صادريږي (چې دې ته اعمال ظاهره ويل كيږي) دا رنګه ډېر اعمال بيا داسي دي چې د انسان له باطن او زړۀ څخه صادريږي (اودغو اعمالو ته اعمال باطنه ويل كيږي) بيا لكه څنګه چې دغه ظاهري عملونه د شريعت له نظره ځيني فرض ،او واجب دي لكه نمونځ ، روژه ، زكات ، حج، وتر ،او ځيني سنت ، او مستحب دي ، او ځيني حرام ، او مكروه دي دا رنګه د انسان باطني عملونه د قران كريم او د سنت نبوي (ص) له نظره ځني عملونه فرض دي لكه تقوی ، له خدائ جل جلا له څخه ويره ، له خداے او رسول (ص) سره محبت ، اخلاص ، توكل ، صبر ، شكر ، تواضع ، خشوع ، قناعت ، حلم ، سخاوت ، حيا ، رحم دلي ، وغيره ، دغو اخلاقو ته فضايل او اخلاق حميده ويل كيږي ۰او ځينې باطني عملونه د انسان بيا حرام او ناروا دي لكه تكبر ، عجب ، ريا ، محبت د مال ، محبت د جاه او منصب ، بخل ، بزدلي ، لالچ ، دښمني ، حسد ، كينه ، سنګدلي ، او بې محله يا له اندازې وتلې غصه ، وغيره چې دغو ته رذائل يا اخلاق رذيله ويل كيږي ۰

او لكه څنګه چې ظاهري اعمال ترفقهې پورې تعلق لري او دفقهې د علم له لارې دظاهري اعمالو فرض والئ او حرام والئ معلوميږي او د علم فقهې د دستور مطابق هر مسلمان مكلف دے چې دغه ظاهري عملونه انجام كړي دا رنګه تمام فقها او علما پردې باندې متفق دي چې له باطني اخلاق رذيله وو څخه ځان ساتل او دا رنګه باطني اخلاق

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمیده په ځان کښې راوستل پر هر عاقل ، بالغ مسمان نر ، او ښځه باندې فرض دي په دې اړه د در مختار د اول جلد ٤٠ صفحه وګورۍ ۰

له اخلاق رذیله ؤ ځخه ځان ساتلو ، او اخلاق حمیده په ځان کښې راوستلو ته اصلاح النفس ، یا تزکیهٔ نفس ، یا تزکیهٔ اخلاق ، یاتهذیب اخلاق یا تهذیب نفس ویل کیږي او دا د تصوفو حاصل او مقصد دے۰ په قران کریم کي الله پاک د نفس د تذکیې په شان کښې خپلو بندګانو ته دا سې هدایت فرمایلے دے: قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا (سورهٔ شمس ۹ او ۱۰ ایتونه) ۰ یعني په تحقیق سره په مراد ورسیدی هغه څوک چي پاک یې کړ نفس خپل له رزیلو اخلاقو څخه او په تحقیق سره نامراده شو هغه څوک چي پټ یې کړ نفس خپل په رزیلو اخلاقوسره ۰

محترمومسلمانانو وروڼو دتصوف اوعرفان پدې برخه کښی دهغوصفاتوبیان درته کوم کوم چی په طریقت کښی دمرید دپاره ضروردی چی په هغوصفتوسره به موصوف وي د دې دپاره چی له سلوک اودشیخ اومرشد له صحبت څخه ګټه واخلي او وکمال ته ور سېږي اوکه دغه صفتونه په مرید کښی موجود نه وي نوبیا له سلوک اوله صحبت څخه دمرشدفیض اوبرکت نسی حاصله ولای او وکمال ته نسی رسېدلای هغه صفتونه ټول شل صفتونه دي کوم چی دطریقت علماوو ذکرکړیدي اوشرحه یې په دې ډول ده

اول

صفت توبه ده، په طریقت کښي دمریددپاره داضروري ده چي کله له یومرشدسره بیعت وکړي نوبه دنصوح اواخلاص توبه له ټولوګناووڅخه کاږي اوبیاچي له هرمقام څخه واوچت اولوړمقام ته ورسیږي نودتوبې تجدیدبه کوي ځکه په هرمقام کښي چي دَيْ وي نوځني داسي شیان سته چي نسبت وهغه مقام اووحال ته دده ګناوي بللي کیږي که څه هم دلاندي مقام ووالاته هغه شیان نیک کارونه ګڼل کیږي لکه چي په شریعت اوطریقت کښي دامشهورقول دی(حَسناتُ الابرارِ سیئات المقربین)بلکي دغه مقام اوحال چي ده درلودی نسبت وهغه مقام اوحال ته چي اوس دَيْ ورپورته سودطریقت له مخی ګناه بلله کیږی

دوهم

صفت زهددی یعني له دنیاڅخه بې رغبته کیدل دي،مریدبایدتارک ددنیا وي له عیاشي اوله تنعم او ترفه څخه مخ اړوُنکی وي دمریدبایدله دنیاسره دویني قدرتعلق وي چي شرعاً دي اړتیاورته لري اوفقط دده هغه جدي حاجتونه په پوره کیږي کوم چي دَيْ ورته اړوي،

دریم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفت تجریددی مریدبایدمجردوي په دې معنی چي هغه ټولی علاقې اوتعلقات پري کړي اوځان ورڅخه وژغوري کوم چي شرعاًدهغې علاقي اوتعلق په مراعت کولوسره دَيْ مکلف نه وي او دالله جل جلاله په لارکښي چي دسلوک اودطریقت لارده دَيْ له ترقی اوله پرمختګ څخه راګرزه وي، لکه الله جل جلاله چي فرمايلي دي

)اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ واولادکم عَدُوَّالَّکُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ (

یعني بېشکه له ښځوستاسوڅخه اوله اولادوستاسوڅخه سته دښمنان تاسي لره نوووېرېږی له دوی څخه یعني ستاسوپه ښځواواولا دوکښي داسي ښځي اواولادونه هم پيداکيږي چي ددوی مراعت اوتعلق تاسي دالله جل جلاله اودهغه درسول(صلی الله علیه وسلم)په مخالفت کښي اچوي نوپه دې وجه دوی ستاسي دښمنان

دي نوبايدله دوی څخه ووېرېږی اوځانونه ورڅخه وساتی،

څلورم

صفت عقیده ده،دمریدبایدعقیده برابره وي مریدبایدهغسي عقیده ولري کومه چي داهل السنت والجماعت له مسیرسره توافق لري اودڅلورواماماتو له تګلاري سره مطابقه وي،مریدبایدله هغوټولوعقیدوڅخه پاک وي کومي چي داهل ا لسنت والجماعت دڅلوروامامانودمسلک مخالفي دي،

محترمواسلامي وروڼوپه تېره برخه کښي ماوتاسي ته ددې خبري ذکرکړي ؤچي دطریقت اودسلوک په لاره کښي چي څوک سیراوسلوک کوي اومُریدوي نودغه مریدبایدپه شلوصفتوسره موصوف وي چي دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه څلورصفتونه ماپه تېره برخه کښي درته بیان کړل په دغه برخه کښي له مذکوروصفتوڅخه يوتعدادنورصفتونه درته ذکرکوم چي بیان یې په دې ډول دی

پنځم له دغوشلو صفتوڅخه تقوي ده مریدبایدپرهیزګاراوله الله جل جلاله څخه وېرېدونکی وي اوله حراموا‌وشبهَناکو شیانوڅخه بایدمُجْتَنِبْ وي په خوراک اوڅښاک اولباس اوجامه کښي باید مُحتاط وي خوالبته په احتیاط کښي له مبالغې اوله افراط څخه هم بایدکاروانخلي ځکه چي بیادوسواس په مرض اخته کيږي اوترڅوچي يې طاقت وي په عزیمت بایدعمل کونکی وي نه په رخصت ،اودطَهارت اودنِظافت بایدپوره خیال ساتي، مګرپه دې باره کښي هم بایدافراط ونکړي چي دوسوسي په مرض مبتلا نسي ،اودارنګه په ټولواحوالوکښي داسلام دپيغمبر صلی الله علیه وسلم دغه هدایت باید نصب ا لعین وګرځوي چي(دَعْ مایُرِیْبُکَ الی مالایریبک)

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږمله دغوشلوصفتوڅخه چي دمريددپاره ضروردي صبردی،په شريعت کښي صبرپردرې قسمه دی،اول صبرپرطاعت اوعبادت دالله تعالی باندي، دوهم صبرله معصيت اوله ګناؤ څخه،دريم صبرپرمصېبتوباندي، په مريدکښي بايددغه درې سره قسمونه دصبرموجودوي، اوله دې سره سره مريدبايد دهغوټولوتقييداتواوپابنديوپرتابعداري باندي صبروکړي کومي چي دشيخ اومرشدله لوري وده ته په هغوی سره امرکيږي اوله شريعت سره موافقت لري،او که په يوه مرحله کښي په اساني سره صبرکول ورته ګران سي نوله تصبرڅخه دي کاراخلي اوپه تکلف سره دي صبرکوي چي په نتېجه کښي الله جل جلاله وده ته دصبرتوفيق ورکړي لکه چي داسلام پيغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي (من تَصَبَّرَصَبرّهُ الله)

اوم له دغوصفتوڅخه مجاهده ده مريدبايدهميشه په جهادحقيقي ،جهادکامِل اوپه جهاداکبرکښي کوم چي عبارت دی‌له مخالفت څخه

دخواهشاتودنفس اودشيطان مصروف وي څکه چي نفس ترخوچي دده دخواهش مطابق رفتارنه کيږي نودَيْ دډيرکمزوري وړي زمري په مثال دی چي په دغه وخت کښي دَيْ ددي توان نلري چي تاپه هلاکت کښي واچوي اوکله چي دده دخواهشاتوتابعداري وکړه سي نوبيا دي ديوه زوروراوچاغ زمري په مثال ګرځي اوستاپرهلاکولوباندي قدرت پيداکوي اوهلاکوي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځما معززو اسلامي ورڼو ! د تصوف او عرفان په تیرو دوو برخو کښي ما وتاسي ته د هغو شلو صفتو له جملې ځخه کوم چي د مُرید دپاره ضرور دي اوه ۷ صفتونه بیان کړل ، اوس په دې برخه کښي د همدغو شلو صفتو له جملې څخه یو تعداد نور صفتونه درته ذکر کوم ، چي په دې شرحه دي:

)۸ (صفت شجاعت دئ :

د مُرید دپاره په طریقت او شریعت کښي اتم صفت کوم چي په ده کښي باید موجود وي دادئ چي مُرید به شجاعت او دلاوري لري ، مُرید باید مردانه او دلیر وي ، تر څو چي دَی و کولائ سي چي له خپل نفس او شیاطین الجن والانس سره په میړانه مقابله وکړي او همیشه د دوی په مخالفت کښي واقع وي .

)۹ (صفت بَذَل دئ :

مُرید باید جوّاد ، سخي او شندونکئ د مال وي په حقو لارو کښي ؛ ځکه چي یو خو سخاوت د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) له عمده صفاتو څخه دئ ، او دارنګه د اسلام د مقدس دین له نظره سخاوت د مسلمان دپاره ډیر عظیم صفت دئ او و الله (جل جلاله) ته د تقرب او نزدیکت لویه وسیله ده ، او بل د طریقت په لاره کښي د مُرید دپاره د پر مختللو لوی عامل دئ ، او له دې سره سره بُخل د الله پاک په لاره کښي د پرمختللو ډیر لوی عائق او مانع دئ .

د اسلام پیغمبر فرمایلي دي : � السخي قریبٌ مِنَ اللهِ قریبٌ مِنَ الجنةِ بعیدٌ مِنَ النارِ ، والبخیل بعیدٌ مِنَ اللهِ بعیدٌ مِنَ الجنةِ قریبٌ منَ النارِ � (مشکوة وغیره) .

)۱۰ (صفت فتوّت دئ :

فتوت و جوانمردي ته ویل کیږي ، مُرید باید جوانمرد وي ، په دې ډول چي و هر چا ته پخپله درجه کښي ګوري او و هر حقدار ته خپل حق ورکوي او له نورو څخه د حقګذارۍ طلبدار نه وي ، او د الله تعالی په دې قول چي : � وآت کل ذي حق حقه � او دارنګه د اسلام د پیغمبر په دغو ارشاداتو چي :� کلّم الناسَ علی قدرِ عقولِهِم � او � و أنزلِ الناسَ منازلَهُم � باندي عمل کونکئ وي .

)۱۱ (صفت صدق دئ :

مُرید باید صادق وي ، د مُرید ټولي معاملې که له خدائ سره وي او که د خدائ له مخلوق سره وي باید پر صداقت بِنا وي ، او همېشه یې باید داسلام د پیغمبر دغه هدایت نصب العین ګرځولئ وي چي : � الصدقُ ینجِي و الکَذِب یُهلِک . �

)۱۲ (صفت علم دئ :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مُرید باید په هغه اندازه دیني عِلم حاصل کړئ وي کوم چي دَی ضرورت ورته لري ؛ ځکه د ضرورت په اندازه ددین علم ایزده کول پر هر مسلمان باندي فرض دئ .

امام أعظم أبو حنیفه (رحمه الله تعالی) چي د کومو أحادیثو روایت کړئ دئ د هغوی له جملې څخه (لکه چي طحطاوي ذکر کړېدي) یو حدیث دادئ چي :� طلب العلم فریضة علی کل مسلم . �

)۱۳ (صفت نیاز دئ :

مُرید باید نیاز او عاجزي ولري ، په هیڅ حالت کښي باید عجز ، تواضع او تذلُل په دې شرط چي د الله (جل جلاله) دپاره وي له لاسه ورنکړي او د اسلام د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) و دغه مبارک حدیث ته ځیر وي چي : � مَن تواضعَ لِلهِ رَفعَهُ اللهُ. �

محترموورونو دهغوشلوصفتوله جملې څخه کوم چي په طریقت کښې دمریددپاره ضروردي دتصوف اوعرفان په تېروبرخوکښي دیارلس صفتونه ماوتاسي ته بیان کړل اوس دهمدغوشلوصفتوله جملې څخه وځینونوروصفتوته گورئ،چی په دې ډول دی

)۱۴ (صفت عَیّارِي دئ،

ددغه صفت مقصددادئ چي مریدبایدخپل ځان ناچیز وشمیري اوپه لااباله توگه بایدخپل ځان ته همېشه کتونکئ وي ،اوله فروتنئ څخه ډک وي، لکه چي یوبزرگ په فارسي نظم کښي فرمایلي دي،

درعشق ياربين که چوعيّارميرويم سرزيرپانهاده چوشطّارميـــرويم

درنقطهء مرادبدين دورما رســـيم زيرابسرهميشه چوپرکارميرويم

جانرافداي يارگرانمايه کرده ايــــم ورحکم ميکندبسردارميـــــــرويم

مرگ ارکسي بجان بفروشدهميخريم عيار وار زانکه بريارميرويم

ماراچه غم زدوزخ وباخلدمان چکار دلداده ايم مابردلدارميرويم

)۱۵ (صفت ملامتیاده،

په دې معنی چي مریدبایدپه دې ډول وي چي نام اوننگ،مدح اوذم ،ردواوقبول دخلگودده په نزد یوشان وي،نه بایددنامه اودشهرت خواهشمندوي اونه بایدددې فکراوسوچ ورسره وي چي خلگ زمابښه وایې اوکه بدوایي اوپه خلگوکښي زه مقبول یم اوکه نامقبول یم اونه بایدپه دې باک اوپروا کونکئ وي چي خلگ له ماسره دوستي کوي اوکه دښمني کوي،بد راته وایي اوکه ښه راته وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٦) صفت عقل دئ،

مريدبايدعقل مندوي اوپه هرباب کښي له هوشيارئ اوبيدارئ څخه کاراخستونکئ وي،اوپه مقتضی دعقل عمل کوي خصوصا دخپل استادپيراومرشدپه باره کښي

١٧) صفت ا دب دئ،

مريدبايدادبناک وي اوخاونددښواخلاقووي خصوصاً له خپل شيخ اواستادسره بايدله لوی ادب څخه کاراخستونکئ وي،اوپه ظاهراوپه باطن کښي دخپل شيخ واشاراتوته متوجه وي،اوکه شيخ وده ته دده پرتقصيراتوباندي کومه تنبيه ورکړي نودفعتاً بايددخپل شيخ له تنبيه سره سم دخپلوتقصيراتواصلاح وکړي،اوپه دې باب کښي بايدله هرقسم تعلل،حجت گويي اوبهانه جويي څخه ډېره کونکئ وي،

مولاناروم صاحب دادب په باب کښي فرمايلي دي ،

ازخـــــــداخواهيم توفيق ادب بي ادب محروم ماندازلـــــطــف رب

بي ادب تنهانه خودراداشت بد بلکي آتش درهمه آفــــــــــــــاق زد

هــــــرچه برماآيدازظلمات غم آن زبـــــي باکي وگستاخي است هم

همدارنگه يوبل بزرگ فرمايلي دي

حافظاعلم و ادب ورزکه درحضرت شاه هرکرانيست ادب لائق خدمت نبود،

محترمواسلامي وروښودتصوف اوعرفان په دې برخه کښي دمريددښلوصفتوله جملې څخه داتلسم او نولسم اوشلم صفت بيان درته کوم اوداولسوصفتوبيانونه مي په تېروبرخوکښي درته کړيدي،

١٨) صفت حسن خلق دئ :

مريدبايدښه اخلاق ولري اوله تکبر،تفاخراوله عجب اوله جاه طلبۍ څخه اجتناب کونکی وي له خپلوملگرو اوله هرچاسره بايدپه ښواخلاقوگذاره کوي،داسلام په مقدس دين کښي ښه اخلاق په ډېره لوړه کچه اهميت اوارزښت لري،داسلام پيغمبر صلی الله عليه وسلم په يوه حديث کښي کوم چي په مشکوة وغيره کښي ذکرسويدئ فرمايلي دي

)ان من احبکم الي واقربکم مني مجلسايوم القيامة احاسنکم اخلاقا(

اوبالمقابل بداخلاق داسلام دمقدس دين له نظره ددنيا اوآخرت ددناکامي اوبدبختۍ ډېرغټ سببونه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹) صفت تسلیم دئ :

مُریدبایدو خپل مرشداواستاذته ظاهراًاوباطناً خپل واک اواختیاروسپاري ، خوپه دې شرط چي استاذ اومرشدېږ واقعاًمرشدوي کامل اومکمل وي،ځکه اوناقص نه وی ځکه له ناقص استاذ څخه اخذ او تعلم د طریقت له مخي داسي مثال لري لکه له شیطان څخه چي دعلم اخذکوي

مولانارومی صاحب فرمايلي دي :

چون بسي ابلیس آدم روي هست ــ پس به هر دستی نباید داد دست

زانکه صیاد میزند بانگ صــفیر ــ تا بگیـــــرد مرغ را آن مرغ گیر

حرف درویشان بدزدَد مَرد دون ـــ تا بگوید بر ســلیمی آن فسون .

او دارنګه د طريقت علماؤ فرمايلي دي چي مُريد به و مُرشِد کامِل مُکمِّل ته داسي تسلیم وي لکه مُرده چي و غسل ورکونکي ته تسلیم وي .

۲۰) صفت تفویض دئ :

مُرید باید په مقتضی ددې قول د خدائ پاک چي � وأُفَوِّضُ أمرِي الی اللهِ اِنَّ اللهَ بصیرٌ بالعِباد � خپل ټول کارونه و الله (جل جلاله) ته وسپاري ، لکه چي يوه بزرګ فرمايلي دي:

وکلت الی المحبوب امري کله ــ فان شاءاحیاني وانشاءاتلفا

اولکه چي یوبل بزرګ فرمايلي دي

بگذاشته ام مصلحت خویش بدو ــ گربکشد ورزنده کنداوداند

تادل رقم عشق برجان دارد ــ باران بلابرسردل مېبارد

جانابسرت کزتونگردانم روي ــ گرعشق هزارازین برویم آرد،والسلام

قدرمنوورونوکوم څه چي زه په دغه اوپه راتلونکو برخه کښي درته لیکم نوباعث پرهغه باندي داشئ دئ چي له ځینوویب سایټو څخه زماځیني بیانونه کوم چي دتصوف اوعرفان په اړه دي بعضوعربي مواقعو او ویب سایټو کوم چي وعراق اووغیره ته منسوب دي نقل کړیدي اوبیاپي داخبره زیربحث ګرځولې ده چي دافغانستان یونامتوعالم مولانامحمدمعین الدين ابوالفضل په رسمی مواقعوکښي دتصوف مدح، صفت اوبیان کوي اوپه دې باره کښي ډیروعربوعلماووخپل نظرونه ورکړیدي چي په هغوی کښي اکثر مثبت نظرونه دي که څه هم زیات

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددغواکثروعلماوو سلفیان دي، اوصرف دوویادرو سلفی عالمانو منفی نظرورکړیدئ خوددغوعلماوودنظرو په اول سرخط کښي چي کوم بیان په مذکوروویب سایتوکښي ذکرسویدی دهغه معنی اومطلب په دې ډول دئ :

نن ورځ مي په ځینورسمي مواقعوکښي ولیدل چي مولامعین الدین ابوالفضل دتصوف مدحه کوي ، دغه رباني عالِم د تصوف په اړه وخلګو ته بیانونه ورکوي او د تصوف له اهمیت څخه بحث کوي ، د مولانا معین الدین له دغو بیاناتو څخه دا خبره څرګنده سوه چي کومه اوازه چي څموږ د عربو په منځ کښي خپره سوېده چي د افغانستان عالمان او طالبان له تصوف څخه منکر دي او د سلفیت عقیده لري دروغ او بې اساسه ده ، بلکي د افغانستان عالمان او طالبان اهل د تصوف حقیقي دي او ددین د دښمنانو په مقابل کښي په شجاعتمنده او صادقانه توګه جنګیږي .

او ځینو عمده عالمانو د دوی داسي نظر ورکړئ دئ چي په اسلام کښي چي کوم نامتو او باشجاعته مجاهدین تیر سویدي نو هغه ټول متصوفین وو ، لکه عثمانیه سلاطین ، صلاح الدین ایوبي ، محمود غزنوي او لکه عمر مختار وغیرهم .

ــــ ما چي د دوی نظرونه ټول وکتل نو و درو خبرو ته ډیر سخت حیران او په تعجب کښي پاته سوم :

اول ودې خبري ته چي په موجوده زمانه کښي پداسي حساسو او نازکو حالاتو کښي چي د دنیا ټول کافران سره له دې چي دوی په خپل مابین کښي زیات پریکړنونه ، عداوتونه او اختلاف د نظر سره لري د مسلمانانو په مقابل کښي یو صف او متحد ملت ګرځیدلي دي ،او مسلمانان (پر ځای ددې باند چي له مذهبي تعصباتو څخه لاس واخلي او خپل جزئي او فرعي اختلافات غیر ملتفت الیها وګرځوي او د کفارو په مقابل کښي ودریږي او له اسلام څخه دفاع وکړي) نور هم په مذهبي تعصب کښي تشدد او ټینګار کوي او د کفر تر دفاع پې ودغه کار ته اهمیت ورکړئ دئ .

دوهم ودې خبري ته چي د فغانستان مسلمان ملت ، خاص بیا د افغانستان عالمان او طالبان د امام اعظم ابو حنیفه (رضي الله عنه) مذهبیان دي او په علم عقاید کښي د علَم الهُدی امام ابو منصور ماتریدي (رحمه الله تعالی) پیروان دي ، نو بیابه په دوی کښي داسي خلګ څنګه پیدا سي چي هغوی دي له تصوف څخه انکار کوي ؛ ځکه له تصوف څخه انکار له حنفیت او ماتریدیت څخه په قطعي ډول خارجیدل دي .

دریم ودې خبري ته چي د تصوف مطلب زهد او تزکیه ده ، یعني له ناروا خویو څخه ، لکه کبر ، حسد ، فخر ، بخل وغیره ځان پاکول ، او تحلیه یعني په ښو اخلاقو سره ځان ښایسته کول دي .

نو که څوک دا ډول عقیده ولري چي العیاذبالله تصوف داسلام یو جزء نه دئ نو دا عقیده یې دې لره مستلزمه ده چي په اسلام کښي زهد نسته ، په اسلام کښي دانسته چي له بدو اخلاقو به ځان صفا کوې او په ښو اخلاقو به ځان ښایسته کوې ، سره له دې چي الله پاک فرمایلي دي :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

�قد افلَحَ مَـــن زكّها و قـــد خابَ مَـــن دسها . �

او سربیره پر دې پر اهل تصوف باندې طعن ویل دمسلمانانو پر څلورو امامانو باندې او دارنګه پر هغو ټولو مخکښو علماؤ باندې طعن ویل دې کوم چې د هغوی له امامت او جلالت د شان څخه منکرین د تصوف او د اهل تصوف هم انکار نه سي کولای .

په راتلونکو برخو کښې به زه انشاءالله و تاسي ته د څلورو امامانو او دارنګه د عالم اسلام په منځ کښې د مسلمو علماؤ ، لکه امام نووي ، امام عز بن عبدالسلام ، علامه سید شریف الجرجاني ، شیخ محمد ابو زهره ، امام محاسِبي وغیرهم نظرونه او بیانونه د تصوف او د اهل تصوف په باره کښې ذکر کړم.

محترموورونو اوس دامت مسلمه دهغوامامانواوعالمانوکوم چې دتمام امت مسلمه مخکښان اووټول امت مسلمه ته مقبول دي داقوالو په ذکرپیل درته کوم هغه قولونه ددوی چې دتصوف په اړه یې کړیدي

دڅلورواماماتوقولونه دمخه هم ما درته ذکرکړیوو اوس بې بیا انشاءالله ددغواقوالودجریان په اخیرکښې دهریوه قول درته ذکرکړم .

دتصوف په اړه دامت مسلمه دعلماووقولونه په دې شرحه دي:

اول : امام النووي، المتوفی سنة(٦٧٦)هجري (رحمه الله تعالی) .

محترموورونوامام نووي هغه عالم دئ کوم چې وټول امت مسلمه ته مُسَلم اومقبول عالم دئ اودصحیح مسلم شارح دئ حتی هغه خلګ هم کوم چې دتصوف دښمنان دي امام نووي په هراعتبار تسلیموي اومني یې،،دتصوف په اړه ده په خپله رساله کښي کومه چې په � مقاصدالامام النووي في التوحید والعبادة واصول التصوف � سره نامداره سوېده داسي فرمایلي دي:

اصول طریق التصوف خمسة،(١) تقوالله في السروالعلانیة،(٢) اتباع السنة في الاقوال والافعال (٣) الاعراض عن الخلق في الاقبال والادبار(۴)الرضاعن الله في القلیل والکثیر(۵)الرجوع الی الله في السراء والضراء .

یعني دتصوف دطریقې اودلارې ټول بنیادي اصول اواساسات پنځه شیان دي :

)١ : (تقوی اوویره له الله جل جلاله څخه په په پټه اوپه ښکاره کښې،یعني هرڅوک چې له تصوف سره رښتونئ تعلق لري نوهغه به له الله جل جلاله څخه ویرېږي اودغه وېره بې په دې ډول وي چې که تنها اویوازې وي هم له الله جل جلاله څخه به وېرېږي اوکه په خلګوکښې وي هم له الله جل جلاله څخه به ویرېږي .

)٢ : (اصل اواساس دتصوف اتباع دسنت درسول علیه السلام ده په ټولوقولواوپه ټولوفعلوکښې دده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني تصوف خلګ ودې ته رابولي چې خپلې خبرې او لفظونه او خپل ټول کارونه د رسول (صلوات الله عليه واله وصحبه اجمعين) د سنت او طريقې تابع وګرځوي .

۳) : (اصل او اساس د تصوف اعراض او مخ اړول دي له مخلوق څخه په حال د اِقبال او د اِدبَار د دواړو کښې .

يعني هر څوک چې له تصوف سره واقعي تعلق ولري نو هغه به و خلګو ته هيڅ اسره نکوي او نه به هغه قسم ګډون او اختلاط له خلګو سره کوي کوم چې دَی له الله (جل جلاله) څخه په غفلت کښې اچوي ، بلکې په کامله توګه به و الله تعالی ته متوجه وي ، او دا صفت به په هر حال کښې وده ته ثابت وي ، هم په حال د �اِقبال � او د مخامخ کيدو کښې له خلګو سره او هم په حال د � اِدبَار � کښې يعني په حال کښې د شا ګرځولو وخلګو ته .

۴) (اصل او اساس د تصوف راضي کيدل دي له الله (جل جلاله) څخه په لږ او په ډير په دواړو کښې .

يعني څوک چې مدعي د تعلق د تصوف وي نو په ده کښې به دا صفت موجود وي چې له الله جل جلاله څخه به په هغه حال کښې هم راضي وي چې کم شئ وده ته ورکړ سي ، مثلاً مال يې کم وي ، اولاد يې کم وي ، عزت يې کم وي او رتبه يې کمه وي ، اوپه هغه حال کښې به هم راضي وي چې ډير شئ ورکړ سي .

۵) : (اصل او اساس د تصوف رجوع ده و الله (جل جلاله) ته په خوشحالي او په راحت کښې ، او دارنګه په تکليف ، مرض او مصيبت کښې .

يعني متصوِّف انسان به په هيڅ حالت کښې د الله (جل جلاله) په تعلق ، عبادت او بندګي کښې سستي او کمزوري نکوي ، نه بې خوشحالي ، اسايش او راحت د الله پاک له بندګۍ څخه راګرځوي ، او نه به مصيبت ، غم او تکليف و ده ته ددې باعث ګرځي چې د الله پاک په بندګي کښې تکاسل او تغافل وکړي .

محترمو مسلمانانو ! د اسلامي أمت ددغه ستر امام قول او نظر مى کوم چې د تصوف په اړه يې کړئ دئ درته بيان کړ ، نو اوس قضاوت او فيصله تاسي وکړئ چې د تصوف مقصد دغه پنځه شيان سي لکه چې امام نووي فرمايلي دي ، او سره له دې يو څوک له تصوف څخه انکار کوي يا بد پر وايي ، نو ايا ! دغه انکار او بد ويل بې په حقيقت کښې دا معنی ونلري چې : په پټه او ښکاره کښې له الله څخه ويره ښه کار نه دئ ، او دارنګه متابعت د رسول (عليه السلام) ښه کار نه دئ ، دارنګه العياذ بالله په هر حال کښې و الله (جل جلاله) ته راجع کيدل ښه کار نه دئ ؟ .

او چې دا معنی ولري نو بيا و دغو خلګو ته په کومه سترګه بايد وکتل سي کوم چې له تصوف او له اهل تصوف څخه انکار کوي او بد پر وايي ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنبیه :

محترمو ورونو ! دلته د یوې خبرې ذکر کول ضروري گڼم هغه داده چې کوم تصوف چې زه یې مدح او صفت درته کوم ، او دارنگه کوم اهل تصوف چې زئې تائید کوم او پر منکرینو باندې یې بد وایم له دې څخه ځما مقصود صحیح او حقیقي تصوف او اهل تصوف دي ، پاته سوه هغه خلگ چې په ټگی برگی او په دروغو سره و تصوف ته خپل ځانونه منسوبوي او ددې ادعا کوي چې موږ اهل طریقت یو او خود ساخته رویې او طریقې یې په مخه پسې اخستي دي ، چې له ظاهر او باطن د شریعت څخه مخالفې دي ، لکه په موجوده زمانه کښې چې په هر اسلامي هیواد کښې دغه قسم ټگان موجود دي ، نو دا نه زه اهل تصوف او اهل طریقت بولم او نه له دوی څخه دفاع کوم .

دشریعت په علماؤ کښې هم علمآء سوء ، علمآء باطل او عُلمآء دنیا پیدا کیږي ، او و طریقت ته چې کوم خلگ ځانونه منسوب بولي په هغوی کښې هم دغه ډول بد خلگ پیدا کیږي ، دا هغه خلگ دي چې د دوی په باره کښې مولانا جلال الدین رومي (رحمه الله تعالی) فرمایلي دي :

چـــون بسي ابــلیس آدم روي هـــــــســــــت

پس بـــه هـــــر دَســـتِي نبـــاید داد دســـــت

حَــــرف درویشــــان بدُزدد مـــردِ دون

تـــا بگـــوید بر ســــــلیـــمي آن فـــسون

زانـــــکه صـــــیاد میزند بـــانگِ صفـــیر

تا بگـــیرد مـــرغ را آن مــــــرغ گـــــیر.

والسلام ومن الله التوفیق

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library